

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 78:

Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og offererstatningsloven. (Bekæmpelse af vold).

Af justitsministeren (Erling Olsen).
(Fremsat 18/11 93).

Sammen med denne sag foretoges den følgende på dagsordenen opførte sag, nemlig:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 35:

Forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven. (Skærpet indsats mod voldskriminaliteten m.v.).

Af Helge Adam Møller (KF) og Svend Aage Jensby (V) m.fl.
(Fremsat 26/10 93).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Erling Olsen):

De to forslag, som behandles samlet i dag, vedrører begge initiativer, der har til formål at bekæmpe voldskriminaliteten. Jeg synes, det er glædeligt, at det på denne måde markeres, at der er et bredt flertal i Folketinget, der ønsker en effektiv indsats mod volden. Der er jo ingen tvivl om, at voldskriminaliteten er et centralt samfundsproblem. Her tænker jeg ikke kun på det ubehag og de skadevirkninger, som et voldeligt overfald medfører for offeret, men volden er også udtryk for gerningsmandens mangel på respekt for sine medmennesker og for den samfundsorden, som vi alle er afhængige af.

Desuden lever mange mennesker i frygt for at blive offer for en voldsforbrydelse, og usædvanligt om denne frygt i realiteten er velbegrunder eller ej, eller om en nærmere statistisk analyse i virkeligheden vil vise, at risikoen for at blive udsat for en voldsforbrydelse er ringe sammenlignet med andre af livets risici, er frygten en realitet, som vi må forholde os til.

Der er derfor ingen grund til at diskutere, om nogle her i Tinget er mere opsatte på at bekæmpe voldskriminaliteten end andre. De foreliggende forslag viser efter min opfattelse, at vi i Folketinget kan stå sammen om den sto-

re opgave, det er at iværksætte og forstærke indsatsen på dette område.

Det, som vi i dag skal drøfte, er derimod, hvilke virkemidler der bør tages i anvendelse imod volden. Jeg skal ikke her komme nærmere ind på de initiativer, der er indeholdt i regeringens forslag om bekæmpelse af voldskriminaliteten, men blot henvise til lovforslagenes mange elementer.

Derimod vil jeg knytte nogle bemærkninger til de virkemidler, som medlemmer af Det Konservative Folkeparti og partiet Venstre finder velegnede til en skærpet indsats mod voldskriminaliteten. Der peges først på en generel skærpelse af strafferammerne i straffelovens § 244, § 245 og § 246. Strafferammen for den almindelige voldsbestemmelse i § 244 skal således forhøjes fra 1 år og 6 måneder til 2 år. Maksimumsstraffen for den kvalificerede vold efter § 245 skal forhøjes fra 4 til 5 års fængsel, og strafferammen for den allervordeste vold i § 246 skal forhøjes fra 8 til 10 års fængsel.

Jeg synes, at der her er grund til at nævne, at disse straffelovsbestemmelser blev revideret i 1989 i den forrige regerings tid. Formålet med denne revision var at forenkle voldsbestemmelserne, der indtil da havde været unødigt detaljerede i opregningen af de omstændigheder, der kan kendetegne en voldsforbrydelse som mere eller mindre grov eller strafværdig.

Ved revisionen blev der endvidere fastsat nogle realistiske og tidssvarende strafferammer for disse voldsbestemmelser. De straffe, der i dag udmåles for voldsforhold, kan rigeligt holdes inden for de gældende strafferammer. Jeg finder derfor ikke, at der er behov for en generel forhøjelse af strafferammerne.

Med forslaget tilsigtes der imidlertid tillige en generel forhøjelse i alle voldssager på en tredjedel i strafudmålingen i forhold til det gældende niveau.

Jeg mener ikke, at en sådan helt generel og unuanceret strafforhøjelse er et egnet middel til at bekæmpe voldskriminaliteten. For det første mener jeg ikke, at en sådan generel og unuanceret straffskærpelse så kort tid efter lovændringen er sagligt velbegrunder. For det andet gør netop den generelle strafforhøjelse det vanskeligt at sætte ind med straffskærpelser på de områder, hvor der er et særligt behov og en særlig saglig begrundelse for at sætte ind med en forhøjet straf. Det er baggrunden for, at re-

[Justitsministeren]

geringen i sit lovforslag har fokuseret på vold i gentagelsestilfælde og vold over for særligt udsatte grupper.

For så vidt angår forslaget om varetægtsfængsling i retshåndhævelsesøjemed af personer, der i spirituspåvirket tilstand begår uagtsomt manddrab eller uagtsomt tilføjer nogen betydelig skade på legeme eller helbred, foreslås det, at det skal være en betingelse for varetægtsfængsel, at man på forhånd kan se, at spiritusbilisten står til 5 måneders fængsel og derover.

Jeg synes, at der her er grund til at pege på, at det vel kun kan forekomme yderst sjældent, at en spiritusbilist, der forvolder betydelig skade på en anden, bliver straffet med fængsel i 5 måneder. På dette punkt har forslaget derfor næppe reel virkning. For så vidt angår spiritusbilister, der begår uagtsomt manddrab, er det rigtigt, at der i en del tilfælde kan tænkes idømt fængsel i 5 måneder. Det, som vi her skal drøfte, er imidlertid ikke strafniveauet i de ulykkelige sager, hvor en spritbilist er skyld i et trafikuheld, hvor andre kommer til skade. Det foreliggende forslag vedrører ikke strafferammerne – den debat må vi have til gode – men foreslår en udvidet adgang til varetægtsfængsling i retshåndhævelsesøjemed.

I disse sager vil det oftest have tilfældighedens karakter, om offeret for en trafikulykke, der forårsages af en spiritusbilist, bliver så let kvæstet, at den pågældende slet ikke omfattes af straffelovens § 249 om betydelig, uagtsom legemsbeskadigelse, eller om personen eventuelt bliver så svært kvæstet, at vedkommende afgår ved døden og dermed omfattes af § 241.

Jeg tror ikke, det er hensigtsmæssigt at lade adgangen til varetægtsfængsling i retshåndhævelsesøjemed afhænge af sådanne tilfældige uagtsomme følger. Den rigtige måde at bekæmpe spiritusbilismen på er snarere at fastholde og forstærke de forebyggende foranstaltninger, der allerede er sat i værk.

For så vidt angår forslaget om anonyme vidner vil jeg indskrænke mig til at sige, at vi tidligere gentagne gange har drøftet denne problemstilling. Der har ikke i Tinget vist sig flertal for en ordning, hvorefter der kan ske anonym vidneførsel. Senest i april sidste år blev et tilsvarende forslag forkastet af Tinget, og jeg finder ikke, at forholdene har ændret sig så væsentligt, at det kan begrunde en anden holdning i dette spørgsmål. Tværtimod er der vel

grund til at være opmærksom på, at det strafferetlige værn for vidner er styrket gennem den nye § 123 i straffeloven, der blev vedtaget af et bredt flertal i Tinget i april sidste år, og paragraffen er allerede brugt i en del sager om overgreb mod vidner med temmelig strenge straffe som resultat.

Desuden vil jeg nævne, at regeringens lovforslag indeholder to lovgivningsinitiativer, der sigter på en øget beskyttelse af vidner. Det drejer sig dels om en forbedret adgang til advokatbeskikkelse for vidner, der har været udsat for overgreb, dels om en forøget mulighed for varetægtsfængsling i retshåndhævelsesøjemed i disse sager.

Jeg vil dog gerne sige, at der kan være grund til positivt at overveje den foreslåede regel i retsplejelovens § 848, stk. 5. I tilfælde, hvor en tiltalt har måttet forlade retssalen, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres, skal retten efter forslaget kunne afgøre, om den tiltalte skal gøres bekendt med forklaringen med det samme eller først efter, at tiltalte selv har afgivet forklaring. En sådan bestemmelse kan fjerne rets-usikkerheden på dette område.

Der foreligger to modsatrettede landsretsafgørelser. Østre Landsret bestemte i en sag fra 1982, at den tiltalte først skulle gøres bekendt med en medtiltalts forklaring efter, at han selv havde afgivet forklaring om forholdet; en senere kendelse fra Vestre Landsret går den anden vej.

Jeg mener ligesom forslagsstillerne, at retten bør have adgang til efter en samlet afvejning af hensynet til sagens oplysning og til den tiltaltes forsvar undtagelsesvis at bestemme, at gengivelsen af et vidnes eller en medtiltalts forklaring, som tiltalte ikke har hørt, først skal ske efter, at tiltalte selv har afgivet forklaring. Herved kan det i særlige tilfælde modvirkes, at tiltalte får mulighed for at afpasse sin forklaring efter vidnerne, og forslaget berører selvsagt ikke den tiltaltes ret til at blive gjort bekendt med, hvem der har afgivet forklaring, og indholdet af den afgivne forklaring.

Selv om jeg således på de væsentligste punkter ikke kan tilslutte mig lovforslaget, vil jeg gerne udtrykke håb om, at vi i dag kan få en saglig debat om disse alvorlige og meget vigtige spørgsmål på strafferettens område.

Holger Graversen (S):

Justitsministeren fortjener megen ros for det

[Holger Graversen]

fremsatte forslag til en bedre og styrket indsats mod vold. Der kan ikke gøres for meget for at bekæmpe og begrænse volden i samfundet, men i Socialdemokratiet er vi enige om, at det bedst gøres gennem forebyggelse, så man tager fat på årsagerne til volden.

Gennem undersøgelser ved vi, at voldskriminaliteten er det, der ved siden af arbejdsløsheden bekymrer danskerne mest, og det er ganske naturligt, for vold er en modbydelig og uhyre primitiv form for kriminalitet. Lad os kortfattet se på problemets omfang:

I 1992 var der 8.740 politianmeldelser om vold, og det er naturligvis alt for mange. Ca. en fjerdedel til en femtedel af dem betegnes som grov vold. Til sammenligning var der sidste år i alt 11.029 personskader i trafikken. Ser vi på den groveste form for vold, nemlig drab, var antallet sidste år 62, hvilket heldigvis var en nedgang på 6 i forhold til året før; antallet af dræbte i trafikken var 576.

Hvorfor nævne disse tal? De kan selvfølgelig ikke sammenlignes direkte, for det er vidt forskellige ting. Det er bestemt ikke for at underdrive alvoren i mordtallene eller i volden, at jeg nævner dem, men fordi frygten for vold, især blandt vores ældre medborgere, måske er ved at løbe af med os. Folk burde være langt mere bange for at sætte sig ind i en bil end for at blive udsat for vold. Hvorfor føler folk så, at voldsrisikoen er større, end den reelt er?

Jeg håber, pressen opfatter det som positiv kritik, når jeg påstår, at en del af medieverdenen har en stor del af skylden. I en del af pressen omtales de samme voldstilfælde både 10 og 15 gange. Man burde tage lidt mere hensyn til folks frygt, men allermost til ofrene og de familier, det går ud over, for det er dem, der har de største problemer. Vi har altså brug for pressen, hvis vi skal prøve at forebygge angsten for volden.

I hele voldsdebatten ville det være en fordel med flest mulige kendsgerninger. I sammenligning med andre lande ligger Danmark og Norge lavest, selv om vi har de laveste straffe. Danmark er bortset fra Island det fredeligste sted på Jorden at bo.

Alkohol er indblandet i 80 pct. af voldstilfældene. Den almindeligste vold er vold mod hustru eller samlever. Såkaldt gadevold eller meningsløs vold, hvor offer og gerningsmand ikke kender hinanden, er sjælden, men sker

selvfølgelig alt for ofte. Manglende uddannelse hos de implicerede er efter forskernes mening en betydningsfuld faktor; vold bruges jo ofte, når argumenter mangler. Volden er næsten altid situationsbestemt og sker måske i tilfælde af beruselse eller affekt. Erfaringer fra bl.a. sammenlignelige stater i USA viser, at hårde straffe ikke hjælper.

Det er på baggrund af den viden om volden og dens årsager, at regeringens antivoldspakke er udarbejdet. Hvis vi skal forebygge og begrænse volden, må vi tage fat på voldens årsager. De er mere komplicerede end som så, og derfor lægger vi i forslagene stor vægt på en bedre statistik og mere forskning om årsagerne. Forskere er som vi andre dog enige om, at volden er et symptom på andre problemer i samfundet, f.eks. det nævnte alkoholproblem, stor arbejdsløshed og håbløshed, boligproblemer, uddannelsesproblemer og familieproblemer med manglende kontakt og omsorgssvigt over for børn og unge.

De seneste års nedskæringer i kommunerne mener jeg også har haft en negativ virkning, idet det flere steder går ud over det forebyggende arbejde, f.eks. i den primære sundhedspleje, SSP-samarbejdet, dvs. samarbejdet mellem socialforvaltning, politi og skole, ungdomsklubberne og tilskuddet til sunde og forebyggende fritidsaktiviteter.

På baggrund af disse oplysninger synes det, som om Venstres og De Konservatives forslag om en skærpet indsats mod voldskriminaliteten er noget idéløse. Der er tale om genbrugsforslag med højere fængselsstraffe og brug af anonyme vidner, som flere gange tidligere er blevet afvist af et flertal i Tinget. Disse forslag klinger lidt hult i mine ører, når jeg tænker på, at de samme partier i den tidligere regering f.eks. nedlagde flere arresthuse, altså begrænsede antallet af fængselspladser, og skar betydeligt ned på bl.a. den meget forebyggende del af kriminalforsorgen i frihed. De seneste 4-5 år blev der sparet ca. 400 personer væk, til trods for at tilsynsklienttallet steg med omkring 1.000.

Det, der dog skuffer mest i VK-forslaget, er en total mangel på forebyggende forslag. Til gengæld har V og K et forslag om stramminger med hensyn til spiritusbilister. Dette hører ikke lige hjemme i denne sammenhæng, men vi er da villige til at snakke om dette punkt efter-

[Holger Graversen]

følgende, og så kan vi samtidig tale om en sænkning af promillegrænsen fra den nuværende 0,8 til 0,5, for det er vel ikke sådan, at V og K fortsat vil acceptere, at bilister må sætte sig til rattet efter indtagelse af 3-4 genstande, for derefter at straffe dem hårdere, hvis der sker ulykker under kørslen, hvilket jo skyldes tilfældigheder.

Jeg tror og håber, at et enigt Folketing vil bakke op bag regeringens antivoldspakke. Den indeholder mange gode foranstaltninger, som senere kunne udbygges yderligere. Vi har de få lovmæssige, der er forelagt her i dag, og en lang række administrative ting, der er omtalt i ministerens skriftlige bemærkninger fra side 8 til 13.

Først det lovmæssige: Det siger sig selv, at samfundet er nødt til at bruge strafmidlet af hensyn til den almindelige retsbevidsthed og for at hindre selvtægt. For at signalere, at vi ser meget alvorligt på voldskriminaliteten, strammer vi straffeloven for så vidt angår gentagelsestilfælde, så disse straffe kan forhøjes med indtil det halve. Tilsvarende foreslås straffen for vold mod personer, der i forbindelse med deres arbejde er særlig udsat for vold, f.eks. hyrevognschauffører, forhøjet, ligesom vi også strammer retsplejelovens regler om trusler og vold mod vidner; her er straffen i forvejen netop forhøjet til maksimum 6 år. Nu foreslår regeringen så, at der gives flere muligheder for at varetægtsfængsle en tiltalt, der forsøger sig med trusler eller vold over for vidner, og samtidig stilles der nu advokat til rådighed for sådanne vidner.

I lovforslaget er endelig medtaget en ændring i erstatningsloven, så voldsofre, f.eks. langturschauffører, der er udsat for vold uden for landets grænser, nu får bedre mulighed for erstatning fra den danske stat.

Ud over selve lovforslaget indeholder antivoldspakken en lang række administrative og forebyggende foranstaltninger. Disse ting er i fuld gang med at blive gennemført og ikke blot i Justitsministeriets regi, men også i Socialministeriets, Boligministeriets, Undervisningsministeriets og Kulturministeriets. Der er f.eks. netop vedtaget en handlingsplan for socialt udstødte, der giver bedre muligheder for samarbejde mellem amter og kommuner om nye boformer, væresteder og bofællesskaber for sindslidende. I Socialministeriet er der ligele-

des igangsat et forsøg i nogle kommuner i SSP-regi med en hurtigere indgriben over for børn og unge, der kommer ud i ulovligheder. En af pakkens vigtigste administrative foranstaltninger er arbejdet med en hurtigere politiefterforskning, retsbehandling og indsættelse til afsoning. Det er de groveste voldssager, der skal prioriteres højest, og for at skaffe flere fængselspladser til netop disse strafafsonere ændrer vi reglerne, så man fremover ikke kan bruge fængselspladser til at sidde bøder af; bøderne skal så tilbageholdes i løn eller anden indkomst.

Altså alt i alt mange gode muligheder i denne antivoldspakke, men den allervigtigste indsats, vi nok kan gøre i samarbejdet med bl.a. kommunerne, er at satse på mere arbejde og uddannelse og flest mulige gode og billige fritidstilbud i lokalsamfundene og bydelene samt forbedre betingelserne på arbejdsmarkedet, f.eks. gennem orlovsmuligheder, så forældre kan få mere tid til at være sammen med deres børn og unge og tage sig af dem. Vi må ikke glemme i alt det her, at forældrene dog har det største ansvar over for deres egne børn.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Hr. Holger Graversen kritiserede på Socialdemokratiets vegne den tidligere regering for, at den havde nedlagt arresthuse og nedskåret antallet af personale i Kriminalforsorgen. Jeg skal allerede på dette tidlige tidspunkt af debatten spørge: Hvad har Socialdemokratiet tænkt sig at gøre ved det? Hvordan var det nu, Socialdemokratiet forholdt sig til disse nedskæringer, da de blev fremlagt? Hvordan var det, Socialdemokratiet stemte til de finanslove, der bevirkede disse nedskæringer? Hvordan var det, Socialdemokratiet stillede sig til det politiforlig, der blev indgået, hvor man skar ned på antallet af politifolk og indførte et reguleret personalestop?

Helge Adam Møller (KF):

Der skal gøres en indsats for at formindske volden i Danmark. Volden er i løbet af de sidste 12 år steget med 76 pct.; 9 pct. det sidste år. Der er ca. 10.000 voldsanmeldelser hvert eneste år, dvs. 25 om dagen, og ikke nok med det, volden bliver også grovere og grovere; hvor man tidligere klarede sig med næverne, anven-

[Helge Adam Møller]

der man i dag baseballkøller, knojern og knive, og vi ser utallige tilfælde, hvor helt tilfældige og sagesløse mennesker bliver slået ned og bagefter gennemsparket til ukendelighed. Det er kendsgerningerne, og Det Konservative Folkeparti hverken vil eller kan acceptere denne udvikling. Vi finder derfor, at straffene for vold er alt for lave.

Vi kan helt støtte, at strafferammerne – og det er altså det lovforslag, som De Konservative og Venstre har fremsat, jeg starter med at omtale – i alle tre voldsparagraffer øges markant, og at vold generelt skal straffes en tredjedel hårdere, end man gør i dag.

Der er nogle, der siger, at man ikke opnår noget ved at straffe voldsmænd hårdere. Jeg er ganske uenig. Ved at skærpe straffene opnår vi i hvert fald tre ting. Vi opnår, at vi markerer, at samfundet overhovedet ikke vil acceptere voldskriminaliteten. Vi giver også, da straffen jo er samfundets sanktion mod de kriminelle, et klart signal om, med hvilken alvor samfundet ser på volden, og endelig opnår vi, at voldens uskyldige ofre kan se, at deres lidelser tages alvorligt; det kniber det med i dag.

Konkluderende kan jeg sige, at skærpede straffe i voldssager vil have en præventiv betydning, og det vil være afgørende for befolkningens retsfølelse.

Så vender jeg mig til de anonyme vidner. Jeg mener, at det er på tide at få genindført den mulighed for anonym vidneførelse, som eksisterede indtil 1986. Det kan ikke være rigtigt, at den unge mor, som har hentet sine to børn i børnehaven, er på vej hjem i bil og helt tilfældigt oplever to eller tre rockere i gang med at slå en sagesløs mand til invalid, ikke får mulighed for at afgive vidneforklaring, uden at voldsmændene skal have hendes navn og adresse. Hvorfor skal de det? Det er urimeligt! Anonyme vidner må være en mulighed!

Det er da også indlysende rigtigt, at der, som både De Konservative og Venstre lægger op til i forslaget, må være en mulighed for at varetægtsfængsle folk, der begår spritdrab eller alvorligt kvæster et andet menneske. Kan vi tolerere, at en mand i en stor brandert sætter sig ind i sin bil, kører af sted og slår et eller flere helt sagesløse mennesker ihjel og så 8, 10 eller 12 timer efter, når branderten er forduftet, kan være på fri fod, mens ofrene måske skal begraves to eller tre dage efter? Er det i overens-

stemmelse med vores retsfølelse? Nej, det er det ikke. Det er en hån mod offeret, det er en hån mod de efterladte.

Så vender jeg mig til regeringens forslag om bekæmpelse af vold. Det indeholder gode forslag, det indeholder dårlige forslag, og det indeholder forslag, der er for svage. Samlet må jeg konstatere, at det er et for lille skridt på vejen mod større retssikkerhed. Lovforslaget mangler efter konservativ opfattelse mange ting, for at det kan være tilfredsstillende.

Men lad mig først meget kort om de gode forslag sige, at mange af dem var med i den tidligere justitsministers redegørelse fra oktober sidste år. Det bliver de selvfølgelig ikke mindre gode af. Vi synes, det er godt, at der bliver mulighed for at varetægtsfængsle personer, der udsætter vidner for vold eller trusler. Vi synes også, det er godt og rigtigt, at retten sikrer, at vidner, som er udsat for vold eller trusler, kan få beskikket en advokat. Vi synes, det er godt, at der bliver mulighed for at give erstatning til eksempelvis langturschauffører, som bliver udsat for vold i udlandet i forbindelse med deres erhverv, og vi synes, det er godt, at man lægger op til en hurtigere behandling af voldssager hos politi, anklagemyndighed og domstole. Man kan regne med hundrede procents konservativ støtte til alt, hvad der kan forkorte sagsbehandlingstiden.

Lad mig tage et aktuelt eksempel, et sørgeligt eksempel: Det kan og bør ikke være rigtigt, at eksempelvis Lars Seibert-sagen, hvor mordet sker i februar, først kommer til dom i november – 9 måneder efter. Det må vi kunne gøre bedre. Det lægger justitsministerens forslag op til. Vi tilsiger fuld støtte.

Så om de dårlige forslag. Vi tror ikke på forsøgsordningen med konfliktråd, altså at offeret skal møde sin gerningsmand ansigt til ansigt. Jeg tror, der er nogle ting, man ikke kan snakke sig fra. Jeg tror, det vil være en kolossal belastning for offeret, at han eller hun skal møde den, der har slået vedkommende ned og måske gjort det meget grundigt. Jeg ved godt, at det er en frivillig ordning, men jeg kan frygte, at en del ofre, når de får præsenteret tilbudet, siger: Nå ja, det må vi nok hellere. Så går de i virkeligheden med til noget, som de inderst inde ikke har lyst til, og så får de en oplevelse en gang til af en vold, som de snarere skulle glemme. Jeg mener også, at erfaringerne fra udlandet

[Helge Adam Møller]

bestemt ikke tyder på, at det er en god idé, så forslaget er for svagt.

Så ønsker regeringen, at vold mod taxa-chauffører, mod læger, mod sygeplejersker, mod personale på tankstationer, i døgnkiosker og tilsvarende steder skal straffes med en tredjedel længere straffe end normalt. Jeg er helt enig i, at straffelængden generelt skal øges med en tredjedel. Det er jo det, vores forslag lægger op til. Mit spørgsmål til justitsministeren er: Hvorfor kun, når volden går ud over nogle bestemte grupper? Hvorfor skal en voldsmand, der slår en helt sagesløs ung mand ned, slippe langt billigere, end hvis den samme voldsmand begår volden over for en taxachauffør? Mit andet spørgsmål er: Hvorfor skal en voldsmand, der slår en ældre dame ned og røver hendes taske, slippe langt billigere, end hvis han begår nøjagtig den samme vold mod en ung pige på en tankstation? Det er for blødt, det er for slapt, det er for vattet. Alle, der begår vold, skal straffes hårdere.

Jeg er ganske enig i, at prøveløsladelser for voldsforbrydere skal strammes. Vi vil gerne stramme mere op, end forslaget lægger op til.

Til sidst til det forebyggende arbejde, som bestemt ikke er det mindst vigtige. Vi kan støtte stort set alle de forslag, som regeringen lægger op til; forebyggelse er nu engang bedre og lettere end helbredelse. Men handler vi rigtigt over for de helt unge, dem, der altså er på vej til at blive voldsmand, eller som er på vej til at komme ud i kriminalitet?

Lad mig nævne tre eksempler fra pressen i den senere tid. Det første er fra B.T. den 25. november, det er en hr. Ole Rasmussen, der er leder af institutionen »Sølvager« i Hundested – det er dér, hvor man huser mange kriminelle børn – og han siger, at der er noget galt, når børn, som stjæler i butikker, kan nøjes med en advarsel og derefter bare kan fortsætte med at rapse med arme og ben. Og han siger videre:

»Måske skal de tvinges til en form for samfundstjeneste for at kunne betale butiksejeren det beløb, de har stjålet for.«

Og der er en politiassistent, som er med i det kriminalpræventive arbejde på Station 1 i København, som siger til Aktuelt den 22. november:

»Jeg har valgt at satse på de 10–13-årige, de kan stadig rettes op, men når de bliver imellem 13 og 14 år, er de ofte godt inde i kriminalitet, og så er det svært at få dem ud.«

Det tredje er en forsideartikel fra Berlingske Tidende for nogen tid siden. Overskriften er: »16-årig dømt for tyveri af 77 biler«. Den forklarer længere nede i underoverskriften, at den 16-årige blev idømt 1½ års fængsel for i løbet af 11 måneder at have stjålet 77 biler. Han blev dømt i Københavns Byret, og han havde igenem 1½ år stjålet de dér 77 biler. Og så slutter artiklen – da den har fortalt, hvad det er for nogle biler osv. – med at sige, at anklageren meget gerne ville have en forklaring på, hvorfor den 16-årige havde stjålet så mange biler, når han allerede som 15-årig havde fået en dom for bl.a. biltyverier. Hertil forklarede den 16-årige stille og roligt: Der skete jo ikke noget ved at stjæle bilerne. Jeg blev slæbt en tur på politistationen, og fire timer efter blev jeg smidt ud igen, og så var det jo lige meget. – Jeg vil gerne gentage: Så var det jo lige meget!

Jeg tror, vi savner, at vi tager de unges handlinger langt mere alvorligt. Det er klart, at unge på 15 eller 16 år skal ikke puttes i Horsens Tugthus eller Vridsløselille sammen med hærdede forbrydere, men deres handlinger skal have en konsekvens, første gang de begår noget; de skal ikke have tiltalefrafald. Tilsvarende med de 12-, 13- og 14-årige. Vi ønsker ikke at sænke den kriminelle lavalder, men vi ønsker igen, det skal have en konsekvens, hvis de begynder at begå tyverier, hærværk og mindre former for vold. Og konsekvensen skal eksempelvis være, at de i deres weekender idømmes en form for samfundstjeneste eller noget andet. De skal lave et stykke praktisk arbejde, f.eks. møde på den lokale politistation lørdag morgen klokken otte, og så fra lørdag morgen til søndag – eller til lørdag aften – vaske politiets biler, og så skal de gøre nøjagtig det samme ude på Falckstationen om søndagen. Skal de det otte weekender i træk, mærker de, at samfundet tager deres handlinger alvorligt. Deres kammerater ser også, at det, de foretager sig, får en konsekvens, og det mener jeg vil være et godt signal. Det er godt med advarsler, samtaler og henstillinger fra dommere, pædagoger og socialrådgivere, men der skal også være konsekvens, ellers taber vi de unge på gulvet.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Jeg var lidt for langsom før med hensyn til at kommentere hr. Tom Behnke, men jeg kan da

[Holger Graversen]

sige, at vi bl.a. var med til at forhindre, at Vordingborg Arrest blev nedlagt efter forslag fra den tidligere regering. Vi er med i det såkaldte politiforlig om mandskabsstyrkerne, og når vi nu taler om finansloven for næste år, prøver vi at skaffe lidt flere pladser, også i fængselssystemet.

Jeg var inde på det dér med strafafsonere, der sidder bøder af – alene i marts måned i år var der 96, der sad sådanne bøder af – dem er vi på vej til at komme af med i systemet.

Til hr. Helge Adam Møller vil jeg sige, at jeg er meget ked af at acceptere den måde, den konservative ordfører argumenterer på ved at fremdrage konkrete, tragiske eksempler. Jeg synes, det er synd for ofrene og ofrenes familier, at det bliver oprullet gang på gang, både her og i pressen. Vi tager al mulig afstand fra de ting, det har jeg understreget, og jeg gør det endnu en gang. Det er bedre at forhindre vold end at hævne sig på gerningsmændene, når man oven i købet ved fra andre steder, at det ikke har nogen virkning med de høje straffe.

Hvad angår anonyme vidner, ja, der kan være noget tiltalende i det i visse tilfælde, når det er rå kriminalitet og den slags ting, men omvendt: Hvem af os andre vil være tilfreds med at blive dømt på baggrund af anonyme vidneudsagn? Det synes jeg man skulle tænke lidt over. Det har også noget med retssikkerhed at gøre.

Med hensyn til folks retssikkerhed i øvrigt tror jeg egentlig ikke, at folk tænker så meget over, om der gives to eller tre års fængsel, men man tænker over det, hvis man kort tid efter møder voldsmanden på gaden. Det er det, vi også vil gøre noget ved igennem en hurtigere sagsbehandling, efterforskning, dømsafsigelse og indsættelse.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg synes, at hr. Helge Adam Møllers indlæg – især i slutningen – var et godt og et meget engageret indlæg, hvor der især blev lagt vægt på forebyggelse og på etablering af konsekvens, synlig og følelig konsekvens, for unge lovovertrædere. Den del af hr. Helge Adam Møllers beskrivelse var jeg meget enig i, og jeg tror, vi alle herinde deler opfattelsen af, at der skal gøres noget ved volden.

Men det, jeg gerne vil spørge hr. Helge Adam Møller lidt nærmere om, er specielt ideen med de generelt øgede strafferammer. Når man spørger folk, der arbejder i retssystemet – dommere, politifolk, advokater og andre – siger de stort set enstemmigt: Højere straffe eller længere straffe hjælper ikke. De siger enstemmigt: Det er muligt, der er en signalværdi, men det hjælper ikke. Det var også det, som hr. Helge Adam Møller sagde, at det skulle være en signalværdi, så folk kan se, vi tager det alvorligt.

Men man vil altså gennemføre noget, som man ved har en signalværdi, men som man ved ikke hjælper. Og det er det, jeg synes vi skal prøve at forholde os lidt analytisk til. Kan det virkelig være sådan, at alle disse såkaldte ekspertudsagn overhovedet ikke gør indtryk på hr. Helge Adam Møller, eller er det alene, fordi man ønsker at foretage et indgreb, som kan have en signalværdi, så folk dog kan se, at vi gør noget?

Det andet, jeg vil nævne i forbindelse med strafferammerne, er, at én ting er, at vi herinde siger, at nu skal der højere straffe til – hvis vi siger det – men i mange af de voldssager, som bliver meget omtalt i pressen, sidder der jo lægfolk med og udmåler strafferammen, og de går altså ikke så højt op i det, som vi her måske synes de skal gøre, eller som vi har indtryk af at læserbrevsskribenterne i formiddagspressen ønsker de skal. Lægfolk har god tid til at følge retssagen, de hører vidnerne, de hører tiltalte, de hører alle sagens aspekter, og de går altså ikke så højt op i det, som vi måske synes vi skal her. Kan disse forhold ikke gøre bare en lille smule indtryk på hr. Helge Adam Møller?

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Når man hører hr. Helge Adam Møller, skulle man tro, han havde siddet i opposition de sidste tolv år og ikke siddet ved siden af justitsministeren de sidste ti år.

Jeg har et helt konkret spørgsmål til hr. Helge Adam Møller. Han sagde: Skærpede straffe vil – og han understregede vil – have en præventiv virkning. Jeg har læst utrolig meget om straffes virkning og sammenlignende litteratur fra det ene land og fra det andet. Jeg vil gerne vide, hvorpå hr. Helge Adam Møller bygger sin viden om, at skærpede straffe vil have en præventiv virkning.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Hr. Holger Graversen sagde, at regeringen i forbindelse med finansloven vil skaffe flere pladser i fængslerne, men så vidt jeg har forstået, er det ved, at man hæver belægningsprocenten i fængslerne, frem for at man laver flere pladser som sådan, flere arresthuse eller flere fængsler, og det skal heller ikke ske ved, at man ansætter mere personale. Vi har hørt fra kriminalforsorgens personale, at de har brokket sig gevaldigt over, at man nu vil hæve belægningsprocenten, så det er da ikke at gøre noget ved det, som hr. Holger Graversen kritiserede den tidligere regering for.

Det, jeg var inde på, var, at man skal passe på ikke at kaste med sten, når man selv bor i et glashus, og vi må sige, at regeringen bor i et særdeles skrøbeligt glashus i den her forbindelse.

Med hensyn til de anonyme vidner skal anonyme vidner – et eller to anonyme vidner – jo ikke være det eneste, der afgør, om en gerningsmand bliver dømt for noget. Der skal selvfølgelig køre en helt almindelig retssag, hvor man binder gerningsmanden til gerningsstedet med objektive beviser, plus at man selvfølgelig skal føre ganske almindelige vidner, men at der åbnes mulighed for, at der, hvis der i særlige tilfælde er behov for det, kan føres et eller flere anonyme vidner.

Lad mig til sidst spørge fru Elisabeth Arnold efter hendes sidste korte bemærkning: Jeg kunne godt tænke mig at høre, hvordan Det Radikale Venstre med den holdning, som fru Elisabeth Arnold gav udtryk for, kan stå bag regeringens forslag.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Både fru Elisabeth Arnold og fru Ebba Strange var jo inde på effekten og den præventive virkning af at øge straffene. Jeg er ikke et sekund i tvivl om, at der er en signalværdi, og en signalværdi er altså vigtig. Der er en signalværdi i, at i det øjeblik straffene falder hurtigere, hårdere og mere konsekvent – og at det skulle være hurtigere var vi jo helt enige om i både regeringen og oppositionen – så vil det også blive refereret i presse og i tv og andre steder, og det vil folk lægge mærke til, også de, der begår volden.

Jeg mener også, at der er den fordel ved længere straffe, at ganske mange af voldsmændene er jo folk, der ikke alene én, men to, tre eller flere gange begår vold; så længe de er i fængsel, begår de ikke yderligere vold.

Lad mig nævne en sag fra Københavns Byret den 4. august i år. Der var en voldsmænd, der fik to års fængsel. Offeret havde indre blødninger i hjernen, flækket ganen, brækket næsen, brækket hånden, hagen flækket. Voldsmænd var prøveløsladt, og det var ikke første gang, han begik vold. I 1981 slog han en 74-årig kvinde ned, som senere døde. I 1989 begik han vold mod to 9-årige drenge, og i 1991 fik han halvandet års fængsel for 22 forskellige forhold, hvoraf de otte var noget med vold. Han var så prøveløsladt og slog nu igen et menneske til invalid og fik bare to år. Han er altså ude igen om et års tid med de gældende regler, og så kan han for femte gang kvæste et menneske.

Jo, det har en effekt, at folk får længere straffe, når de ikke vil lære.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg fik ikke rigtig svar fra hr. Helge Adam Møller med hensyn til, hvilke indtryk ekspertudsagn eller høringsvar i forbindelse med dette lovforslag eller andre tilsvarende lovforslag har gjort, og heller ikke om lægfolks medvirken til de forholdsvise milde straffe, som efter nogles mening er blevet givet til voldsfolk.

Men jeg vil gerne svare hr. Tom Behnke, som spurgte, hvordan Det Radikale Venstre kan stå bag regeringens forslag. Jeg har en ordførertale til gode, så dér vil jeg selvfølgelig gerne gøre rede for det. Jeg omtalte de generelt øgede strafferammer, som hr. Helge Adam Møller beskrev i sit indlæg som en generalpræventiv foranstaltning. Det er præcis det, der ikke er lagt op til i regeringens forslag. Der er lagt op til det over for enkelte personer, som gentagne gange forbrøder sig. Det er ikke generalpræventivt, det er over for de enkelte personer. Det mener jeg faktisk er en væsentlig forskel.

Og så vil jeg blot endnu en gang spørge hr. Helge Adam Møller: Nogle af de eksempler, hr. Helge Adam Møller nævnte, flækkede kæber og andre alvorlige ting, jamen hvilken straf ville så være den rigtige over for en sådan

[Elisabeth Arnold]

voldsperson, en person, der gentagne gange begår vold, måske grov vold og måske over for familiemedlemmer? Hvilken straf ville være rimelig, ville være relevant? Er det i virkeligheden ikke sådan, at ofte er det kun den straf, der varer evigt, der i virkeligheden vil være skrap nok? Det er det skråplan, vi nemt kommer ud på, hvis vi lader os gribe af en enkelt voldsom beskrivelse af en voldsepisode.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg har et par bemærkninger til hr. Helge Adam Møller.

Hvis det, at vi forlænger straffene, har en signalværdi, og hvis vi gør det, fordi vi mener, at der er for megen vold – hvad vi selvfølgelig gør – er vi så ikke nødt til at gøre det ca. hvert halve år for at komme med det signal, for at protestere mod det, der foregår? Og så kommer vi jo højt op efterhånden, hvis der hver gang skal ske en forlængelse med f.eks. en tredjedel. Derfor anser jeg den form for politik for noget, der ikke rigtig fører nogen vegne hen.

Det andet, jeg vil sige, er sådan set mere gennemgribende. Det er det forhold, at Justitsministeriets psykiatriske overlæge allerede for over et år siden – ja, faktisk er det to år siden nu – fortalte os, hvor mange meget lidende psykiatriske patienter der sidder i vore fængsler, og hvordan de gang på gang nærmest tvinges ud i kriminalitet. Der er mange indsatte, der lider af en sygdom af en sådan karakter, jeg tror, det var en tredjedel eller halvdelen efter det sidste tal. Vi har drøftet det i Retsudvalget et par gange. Der er begået mord af disse mennesker.

Og også i opfølgning af fru Elisabeth Arnolds spørgsmål om den lange regeringsperiode vil jeg gerne spørge: Hvad gjorde regeringen i grunden dengang over for disse mennesker, som vi bare sætter i fængsel vel vidende, at de formentlig begår vold igen, når de kommer ud? Hvad gjorde regeringen? Vi har i et storbyinitiativ taget hånd om nogle af disse problemer. Der skal gøres meget mere. Men den tidligere regering vidste i mange, mange år, at stærkt lidende, psykisk lidende patienter, som med stor sandsynlighed ville begå strafbare handlinger – herunder vold – når de kom ud, sad i vore fængsler. Regeringen gjorde, så vidt jeg ved, intet som helst ved det problem.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg er glad for, at hr. Helge Adam Møller ikke kunne dokumentere, at skærpede straffe vil have en præventiv virkning, for så ville han være i besiddelse af nogle forskningsresultater eller sammenlignende studier, som jeg ikke kendte. Det er han ikke, kan jeg høre. Det er jeg godt tilfreds med. Så er jeg mere på sikker grund.

Så siger hr. Helge Adam Møller, det vil have en signalværdi. Ja, og så kunne jeg i øvrigt gentage, hvad hr. Ole Espersen sagde om, at så kan vi forhøje straffene hvert halve år. Så sender vi signaler ud hele tiden.

Det allersidste eksempel, hr. Helge Adam Møller gav, fik mig til at tænke på en politistat, for det er klart, at hvis vi spærrede alle folk inde på livstid, eller indtil de blev så vakkelvorne, at de dårligt kunne svinge en kølle mere, er det klart, at så kunne vi få isoleret dem.

Jeg sad og tænkte på, at jeg kender nogle autoritære regimer her i denne verden. Det gør hr. Helge Adam Møller sikkert også. Jeg kender også nogle politistater. Vi har alle sammen kendt Sovjetunionen og de østeuropæiske lande. Der var meget mindre registreret vold, helt klart, fordi dér anvendte man ikke bare dødsstraf, men også umådelig lange straffe – 20-30 år. Det er klart, så er de isoleret. Og så havde man i øvrigt en politimand stort set på hvert gadehjørne.

Vi har et valg, hr. Helge Adam Møller, vi har et valg imellem, om det er en sådan stat, vi synes vi skal have, eller om vi synes, vi skal have en stat, hvor vi kan leve i relativ frihed og så gribe ind med midler, som vi tror at vide har en virkning, og ikke bare handle på grundlag af signalværdier.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Jeg bemærkede også, at hr. Helge Adam Møller er klogere end samtlige, der forsker i de alvorlige emner og baggrundene for vold.

Jeg nåede ikke før at svare på spørgsmålet om konsekvensen over for de helt unge, og dér kan jeg være enig med hr. Helge Adam Møller langt hen ad vejen. Jeg mener også, der skal være større konsekvens tidligst muligt over for børn og unge, der er på vej ud i noget skidt. Jeg

[Holger Graversen]

kan nævne, at man f.eks. i Hobro har haft et tilfælde, hvor man greb ind efter aftale med kommunal- og socialforvaltning m.v. Der var en overgang stigning i butikstyverier. Så aftalte man, at fremover skulle butiksindehaverne omgående ringe til politiet. Der kom en betjent og tog fat i det unge menneske eller barn, tog det med på stationen, ringede til forældrene og sagde: Værsgo, I kan hente jeres barn her. Det var en alvorlig afklapsning, og jeg mener, at man allerede nu kan se gode resultater af det.

Der kunne nævnes masser af andre eksempler på, at netop sådan nogle forebyggende foranstaltninger er meget værd.

Men når vi taler om konsekvens, kommer vi også ind på opdragelsen af vores børn og unge. Vi ved, at der er mange familieproblemer i dag, og derfor er det også dem, vi skal se på. Vi skal støtte de forældre, som måske ikke helt kan klare den opgave. Vi kunne tale om andre ting, f.eks. sådan noget som korporlig afstraffelse, som jo stadig accepteres af mange forældre. Jeg ved ikke, om de tænker på, at ved at afstraffe børnene korporligt med lussinger og tæsk vænner man jo børnene til, at det er den måde, man løser konflikterne på i samfundet. Det synes jeg også vi bør tage med.

Til hr. Tom Behnke vil jeg sige: Finanslovsforslaget for næste år er fremlagt, det er rigtigt, men jo ikke færdigbehandlet.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg kunne godt tænke mig at spørge fru Ebba Strange: Hvad er det for en frihed, fru Ebba Strange omtaler? Hvem er den frihed for? Er det friheden til at kunne gå rundt her i samfundet og være voldsmand? Er det den frihed, fru Ebba Strange kæmper for, eller er det friheden til, at man som borger i dette land kan bevæge sig trygt rundt uden at blive udsat for et overfald? Hvis frihed er det, fru Ebba Strange og SF vil varetage? Jeg forstod godt den sammenligning, der var med det tidligere Sovjetunionen osv. Men hvis frihed er det, SF vil varetage?

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Det bliver både til fru Ebba Strange, til fru Elisabeth Arnold og til andre, der har stillet spørgsmål til mig.

Der bliver sagt, at jeg ikke kan bevise, at vores forslag vil forebygge vold. Nej, det kan jeg ikke bevise, det er jo umuligt at bevise. På dette som på så mange andre områder er der uenighed. Fru Ebba Strange siger, man vil ikke have en politistat. Nej, men på den anden side, hvad med rettighederne for voldens ofre? Jeg nævnte et eksempel fra Københavns Byret den 4. august, hvor en mand altså fik to års fængsel. Det var det 12. offer, en 74-årig dame, som var død af volden, der var to 9-årige drenge for fire år siden, som blev kraftigt maltrakteret, der var otte forhold – voldsforhold – som havde sendt ham 1½ år i fængsel. Så var han igen blevet prøveløsladt og gik ud og slog et nyt menneske til lirekassemand. Det fik han to år for, og han bliver prøveløsladt efter lidt over et år.

Så spørger fru Elisabeth Arnold direkte, hvilken straf han så skal have. Ja, han skal efter min mening dels ikke prøveløslades mere, det har han forspildt enhver mulighed for, og dels skal han have en straf, som er betydelig længere end to år. Det kan ikke være rigtigt, når de første 13 mennesker er slået ned, at han så et år og fire måneder efter skal kunne gå ud og starte igen.

Og lad mig så sige til dem, der siger, at det ikke virker præventivt, eller at de ikke tror på det: Jamen alle de partier, der siger sådan, har jo selv fremsat et forslag, regeringen har fremsat et forslag, hvor man netop ønsker at hæve straffen, men kun for ca. en tyvendedel af landets befolkning, for taxachaufførerne, for dem, der arbejder på døgnkiosker, og andre. Det må da også være, fordi man tror, at det har en effekt. Hvorfor gør man det ellers? Og dem, der ikke tror, det har nogen effekt, må jeg så spørge: Hvorfor afskaffer man ikke straffene totalt og siger, at voldsmanden kan få en uge? Det måtte da være langt billigere og langt mere effektivt.

Jo, selvfølgelig har det en effekt; der er grænser for, hvor stor den er, vi skal ikke have amerikanske forhold, men i øjeblikket er det øllebrødsbarmhjertighed, og det er urimeligt.

Inge Dahl-Sørensen (V):

Venstre er enig i intentionerne bag regeringens voldspakke. Den stigende vold i Danmark og ikke mindst den meningsløse vold kræver, at der fra politisk side kommer initiativer til bekæmpelse af volden i Danmark.

[Inge Dahl-Sørensen]

Derfor hilser vi det velkommen, at regeringen i sit forslag vil sætte kraftigt ind med tiltag til forebyggelse af volden. Til gengæld er det stort set også det eneste, regeringen vil, nemlig forebygge. Det er en skuffelse at konstatere, at regeringens forslag på en lang række områder efter vores opfattelse er helt utilstrækkeligt.

I Venstre mener vi, at der er behov for en generel skærpelse af straffene og ikke mindst en opstramning af reglerne for orlov og prøveløsladelse for personer, der er dømt for voldskriminalitet. Det er, som om regeringen i sin iver efter at forebygge næsten kun har øjnene åbne for voldsmændene. Hvor er respekten for ofrene?

Vi savner i høj grad en lovændring, der giver mulighed for at føre anonyme vidner, idet vi har en klar opfattelse af, at det er et problem at få folk til at vidne. Vi har også set ubehagelige eksempler på vold mod vidner, en vold, der kunne være undgået, hvis vidnerne var beskyttet bedre. Disse sager har ofte tilknytning til narko- og rockermiljøet, og vi mener derfor ikke, der er megen grund til at tro, at forebyggelse vil have den store effekt på de kriminelle, der i dag færdes i disse miljøer.

Derfor er muligheden for i visse sager at føre anonyme vidner en meget påkrævet ændring, der efter vores opfattelse vil føre til en langt bedre indsats mod kriminelle, der truer vidner. Det er også interessant, at der i bemærkningerne til regeringens forslag står, og jeg citerer:

»Udsættes den forurettede eller et udenforstående vidne for overlast, uden at samfundet viser vilje til at yde hjælp, vil det svække mulighederne for gennem retshåndhævelsen at bekæmpe voldskriminaliteten.«

Hvis dette virkelig er holdningen, burde regeringen også indarbejde en ændring i forslaget, der giver mulighed for at føre anonyme vidner.

Det er positivt, at man vil udvide muligheden for varetægtsfængsling, når der foreligger mistanke om, at tiltalte vil true vidner; men vi ønsker, at man skal gå videre, så der generelt kan varetægtsfængsles i tilfælde af grov vold. Det er krænkende for retsbevidstheden, at et voldsoffer kan møde voldsmanden på gaden umiddelbart efter et overfald, og det er også krænkende for de politifolk, der arbejder med håndhævelsen af landets love, at se forbrydere på fri fod kort efter anholdelsen, fordi dom-

merne ikke varetægtsfængsles i videre udstrækning. Det må føles meget krænkende for både borgere og politifolk at se en voldsmand på fri fod, mens offeret for forbrydelsen stadig ligger på hospitalet.

Rent faktisk mener vi, at en voldsmand ikke skal tilbage på gaden før efter endt afsoning, og det vil sige, at der skal varetægtsfængsles efter anholdelsen, og at afsoningen skal påbegyndes umiddelbart efter domfældelsen. Vi mener også, at orlov og prøveløsladelse skal begrænses, og for de korte straffes vedkommende skal der ikke gives orlov eller prøveløsladelse.

Det er naturligvis et skridt i den rigtige retning, at regeringen vil skærpe straffene for voldsforbrydelser i gentagelsestilfælde; men vi mener, at denne stramning er utilstrækkelig, idet strafniveauet skal ses i forhold til f.eks. berigelsesforbrydelser, og her mener vi, at det generelle strafniveau for voldsforbrydelser er for lavt, også for førstegangsforbrydere. Vi foreslår derfor en generel skærpelse af straffene for voldsforbrydelser, således at det generelle niveau forhøjes fra de nuværende 1½ år til 2 år, og at der sker en forhøjelse fra 4 til 5 år for grove voldsforbrydelser og fra 8 til 10 år for de allervorste forbrydelser.

Tallene for den anmeldte voldskriminalitet og total kriminaliteten i perioden 1980-1992 viser, at antallet af anmeldte voldssager er steget med næsten 76 pct. i denne periode, og samtidig er volden blevet grovere og grovere med anvendelse af knive, våben og lignende. Hver dag oplever vi, at helt sagesløse unge eller ældre bliver slået ned og efterfølgende sparket til ukendelighed, og derfor mener vi i Venstre, at straffen for meningsløs gadevold og lignende mod sagesløse mennesker skal forhøjes. De straffe, der gives i dag, er efter Venstres mening helt uacceptable og udtryk for, at domstolene ikke har efterlevet det ønske om en strafskærpelse, der blev givet udtryk for ved ændringen af voldsbestemmelserne i 1989.

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at jeg er dybt skuffet over regeringens initiativer. De viser endnu en gang, at det er voldsmandene, man sætter i fokus, og det er skuffende. Vi mener, at ofrene fortjener mere opmærksomhed, ligesom borgeres retsfølelse skal genoprettes, og derfor er det helt centralt, at der kommer et klart signal til såvel domstolene

[Inge Dahl-Sørensen]

som til befolkningen om, at der fra politisk side ønskes en hårdere kurs over for voldsforbrydere.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg vil bare spørge fru Inge Dahl-Sørensen, om det nogen sinde er indgået i Venstres overvejelser at nedsætte straffene for berigelsesforbrydelser, hvis man finder, der er et misforhold mellem voldsstraffene og berigelsesstraffene.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Jeg er skuffet over, at Venstres ordfører er dybt skuffet over regeringens udspil, og jeg er det på baggrund af, at der jo ikke skete ret meget under den tidligere regering.

Jeg synes, det er flot, at vi kommer med dette udspil, og hvis ellers det blev læst grundigt igennem af Venstres ordfører, ville Venstres ordfører forhåbentlig finde ud af, at der også er utrolig meget godt og forebyggende i det. Der er mulighed for stramning i gentagelsestilfælde, og der er også mulighed for – det nåede jeg ikke at sige før – at man kan skærpe vilkårene og betingelserne for overhovedet at blive prøveløsladt. Man har jo også erfaringer for, at hvis det f.eks. sker med tilsyn, er der langt mindre risiko for tilbagefald, eller recidiv, som vi kalder det.

Vi kan også stille krav om behandling, f.eks. alkoholafvænnning og narkoafvænnning, og man kan for den sags skyld stille betingelser om, at f.eks. rockere skal holde sig fra miljøet i så og så lang tid, for ellers skal de ind igen og afsone resten af straffen. Så alt i alt er vores forslag ikke så dårligt.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Når man hører fru Inge Dahl-Sørensen, får man somme tider indtryk af, at det er den samme sang, der bliver sunget hver gang, uden at man rigtig fornemmer, at fru Inge Dahl-Sørensen har registreret, hvad der er sket siden sidst.

Mit parti har altid været modstander af anonyme vidner. Vi mener, det er en alvorlig krænkelse af tiltaltes rettigheder, og vi har derfor altid sagt nej til anonyme vidner; men vi er godt klar over, at der er et problem med vidne-

beskyttelse i visse sager, især f.eks. rockersager, hvor vidner kan blive truet.

Når fru Inge Dahl-Sørensen siger, at der ingen omsorg er for ofrene og ingen, der tænker på ofrene, vil jeg minde fru Inge Dahl-Sørensen om, at vi for et års tid siden indførte ganske skærpede straffe for trusler mod vidner, og at der siden da er fældet nogle meget skrappe og hurtige domme over personer, som havde truet vidner.

Vi erkender, at der er problemer med vidnebeskyttelsen, men vi vil ikke have de anonyme vidner. Men derfor vil vi selvfølgelig gerne gribe til andre sanktionsmuligheder over for tiltalte eller andre personer, som truer vidner. Den udvikling er også fortsat, siden vi sidst diskuterede vold og forøgede strafferammer her i Folketinget, og det synes jeg at fru Inge Dahl-Sørensen skulle have taget med ved forberedelsen af sin tale i dag i stedet for blot at gentage den, hun holdt sidste gang.

(Kort bemærkning).

Inge Dahl-Sørensen (V):

Fru Ebba Strange mener, at det eneste rigtige ville være at nedsætte berigelsesforbrydelsesstraffen. Jeg kan sige, at det ønsker vi ikke i Venstre, vi ønsker en større konsekvens inden for voldsforbrydelsesområdet.

Jeg vil gerne minde om, at i en tv-udsendelse for et par år siden optrådte på et tidspunkt en ung mand, som havde været voldsmand og meget andet gennem længere tid. Han havde fået 7 tiltalefrafald, men ottende gang faldt hammeren pludselig. Man spurgte ham, hvorfor han havde begået alle de forbrydelser, og om han nu ikke godt kunne se, at det var retfærdigt, at han fik en dom. Det kunne han ikke; han kunne ikke begribe, at man ikke havde hjulpet ham langt tidligere, og jeg mener også, det er forebyggelse at være konsekvent og hjælpe de unge mennesker den første gang, de er ude i kriminalitet, i stedet for denne storslåethed med tiltalefrafald på tiltalefrafald. Ingen kan forstå det.

Hr. Holger Graversen siger, at der skete jo ikke noget, mens vi sad i regering. Nej, der skete ikke noget, fordi vi havde det samme retspolitiske flertal under den forrige regering, som vi har nu; og derfor var der ganske vist masser af initiativer, men der skete ingenting.

[Inge Dahl-Sørensen]

Med hensyn til anonyme vidner erkender fru Elisabeth Arnold altså, at der er et problem, og Det Radikale Venstre kan godt se, der er et problem. Men man ønsker åbenbart ikke at gøre noget ved det.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

I forlængelse af fru Inge Dahl-Sørensens sidste kommentar til hr. Holger Graversen, der sagde, at der skete jo ikke noget på området i den gamle regerings 10-årige levetid, må jeg måske med sorg i hjertet sige til fru Inge Dahl-Sørensen, at det er ikke helt rigtigt, at der ikke skete noget. Det er selvfølgelig rigtigt, at problemet var, at der hele tiden var et flertal imod, og derfor var der i hvert fald en halv snes forslag, der faldt. Men det er jo spændende at sidde og læse regeringens forslag, specielt bemærkningerne, for her gør man rede for, hvad der faktisk er sket i de senere år. Jeg kan bare bede hr. Holger Graversen om at læse på siderne 3, 5, 6, 9 og 12, hvor der er omtalt 5 forslag vedrørende voldskriminalitet, og som blev gennemført af den tidligere regering. Der er altså mange gode eksempler.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg prøver faktisk at lægge op til en saglig debat om, hvordan vi forhindrer voldskriminalitet her i landet, og jeg har lukket øjnene så meget op, at jeg er klar over, at der er problemer med vidnebeskyttelse. Jeg læser også aviser, jeg ser også fjernsyn, og jeg læser også de bilag, som kommer til Retsudvalget.

Jeg har også forklaret, hvorfor vi i Det Radikale Venstre for ca. halvandet år siden sagde, at vi gerne så en øget vidnebeskyttelse, men at vi ikke ønskede det middel, der hedder anonyme vidner. Det vil vi ikke, og det ved fru Inge Dahl-Sørensen godt; men vi vil gerne prøve andre midler, vi vil gerne prøve at beskytte vidner på andre måder, og det har allerede vist sig, at det kan lade sig gøre. Der har været domsafsigelser med meget kontante og hurtigt afsagte domme, hvor truslen mod vidner er blevet virkelig hårdt bedømt.

Så det er ikke rigtigt, når fru Inge Dahl-Sørensen siger, at vi ikke vil gøre noget ved det; det vil vi gerne, men vi vil ikke gøre det med

helt de samme midler, som fru Inge Dahl-Sørensens parti vil.

Ebba Strange (SF):

Jeg gav i min korte bemærkning til fru Inge Dahl-Sørensen ikke udtryk for noget synspunkt; jeg spurgte stiltødt, om det var indgået i Venstres overvejelser, at hvis man ville have en bedre balance, kunne man også ned sætte straffen for berigelsesforbrydelser. Det svarede fru Inge Dahl-Sørensen ikke på, men så ved jeg da, at det ikke indgår i Venstres overvejelser, og det regnede jeg heller ikke med. Så har jeg fået svar på det.

De to lovforslag, vi skal behandle i dag, handler begge om indsats mod voldskriminalitet og vold i det hele taget. Venstres og Det Konservative Folkepartis lovforslag er en opfølgning af den redegørelse, som den daværende regering kom med for et års tid siden, og som blev debatteret her i folketingsalen for næsten præcis et år siden, nemlig den 20. november 1992. Hr. Gert Petersen var ordfører for SF dengang, og jeg kan helt tilslutte mig, hvad han sagde i den anledning; det fremgår af Folketingets forhandlinger 1992-93, spalte 2251-2254.

Det forslag, der nu er kommet ud af den forrige regerings redegørelse, går ud på at forhøje maksimumsstraffen i de grove voldsparagrafer med mellem $\frac{1}{2}$ og 1 år. Det går vi imod af de kendte begrundelser, som vi dels var inde på under debatten i fjor, og som jeg dels har fremført her under de korte bemærkninger. Vi tror ikke på, at en forhøjelse af strafferammen vil mindske volden. Der er intet i de foreliggende forskningsredegørelser, der viser det, og der er heller intet i de sammenlignende studier mellem lande med meget hårde straffe for kriminalitet og lande med mindre hårde straffe for kriminalitet, der viser det. Derfor går vi imod dette forslag.

Man vil give mulighed for at varetægtsfængsle spritbilister i forbindelse med drab eller betydelig legemsbeskadigelse. Det er vi også imod i SF, for varetægtsfængsling er fængsling før dom, men jeg vil godt give en god idé til noget, som vi kunne drøfte videre. Hvis vi endelig vil gøre noget mere mod spritbilister, skulle vi hellere overveje strafferammen, for der er én ting, jeg er enig med De Konservative og Venstre om – og det er noget, jeg selv har

[Ebba Strange]

sagt fra denne talerstol – nemlig at godt nok er drabet eller legemsbeskadigelsen uforsætlig, men spirituskørslen er det jo ikke. Jeg synes, det var en overvejelse værd, om 6 måneder er nok som maksimumsstraf for et drab i forbindelse med spirituskørsel. Det er et af de steder, hvor jeg mener at der er megen bevidsthed inde i billedet, måske ikke altid hos dem, der kører, men i hvert fald hos deres omgivelser.

Desuden er vi ligesom Det Radikale Venstre imod den fuldstændige anonymisering af vidner, som Venstre og De Konservative foreslår.

Justitsministerens lovforslag indeholder også forslag om skærpede straffe, dels over for tidligere voldsdømte, dels hvis volden udøves over for særlig udsatte grupper. Jeg ved ikke, hvor meget det betyder; det er lidt i retning af at prøve at tage det samme middel i brug. Men regeringen har jo flertallet, så de får det jo gennemført, selv om SF ikke stemmer for det; de borgerlige vil nok også stemme for det, fordi det er en skærpelse af straffen.

Men jeg vil godt bemærke, at som eksempler på særlig udsatte grupper nævner man hyrevognschauffører, vagtlæger, sygeplejersker og ansatte på tankstationer og kiosker. Spørgsmålet er: Har man så fået alle grupperne med? Hvad med de mennesker, der arbejder på værtshuse, er de ikke også særlig udsatte? Og hvad med de kvinder, der lever sammen med en voldelig mand? Efter alt, hvad vi har af statistikker, er de nogle af de allermest udsatte overhovedet for at få tæsk og det, der er værre, så spørgsmålet er, hvor man vil sætte grænserne for, hvornår den forhøjede straf skal benyttes.

Med hensyn til vidnebeskyttelsen, som nu også skal omfatte den såkaldte 60-dages-vare-tægtsfængsling, er vi også imod. Vi syntes, det var en dårlig idé, da den blev indført, og vi støtter heller ikke udvidelsen.

Så er der nogle helt andre perspektiver, som er indeholdt dels i ministerens lovforslag, dels i bemærkningerne. For det første omsorgen for voldsofre. Jeg tror ikke, at den kan blive god nok, jeg mener simpelt hen, at den skal være maksimal. Hvis man kender nogen, der har været udsat for vold, ved man, at det er et traume, som kan forfølge én i årevis, måske næsten resten af ens liv, hvis der ikke bliver gjort noget ved det. Derfor støtter vi en udvidelse af offerstatningen, og jeg vil godt forudskikke, at jeg

tror, at den regel, vi har indført som forsøgsordning om psykologbistand til særlig udsatte grupper, herunder voldsofre, bliver vi nødt til at udvide. Vi bliver nødt til at gøre det muligt, at et hvilket som helst voldsoffer kan få den bistand og den støtte – især af psykologisk art, men naturligvis ved siden af den lægelige – som et menneske har brug for i den traumatiske situation. Jeg ser frem til den evaluering, der kommer i 1994 om resultatet af indførelsen af krisehjælpen, og jeg regner med, at vi kommer til at udvide den.

Så er der det forebyggende arbejde over for børn og unge. Her kan der jo heller ikke gøres for meget, men i virkeligheden synes jeg ikke, at ministeren går dybt nok ned i problemet, når han beskriver det. Det er helt fint at prøve at lære børnene andre former for konfliktløsning ved en indsats i skoler og ungdomsklubber, for vold er i mange tilfælde – det var hr. Holger Graversen også inde på – det sprog, som man har lige for hånden, når alt andet hører op.

Men hvor er den massive oplysningskampagne over forældrene om, at vold i hjemmet – de klø, som konerne og børnene får – lærer de opvoksede børn, at det er et sprog, der kan anvendes? Når det så suppleres med den mængde af vold, som vore børn og unge får ind gennem levende billeder og ad andre veje, bliver det nærliggende at bruge det sprog. Det er os voksne, der har ansvaret for at lære børnene nogle andre sprog.

I virkeligheden render alle de halvstore børn, der slår hinanden ned, rundt og råber, så vi næsten kan høre det: Brug mig dog, giv mig noget arbejde, giv mig en uddannelse, vis, at I har brug for mig! Og de råber: Hold dog af mig, elsk mig dog, lad dog være at afvise mig, lad være at være ligegyldig over for mig! Det er den situation, vi skal tage alvorligt. Jeg tror og håber i hvert fald, at især de voldstilfælde, der har været i den sidste tid med helt unge involverede, har gjort et meget stort indtryk på os alle sammen. Det er næsten ubærligt at se de unge mennesker i de rædselsfulde situationer, som vi har set i den seneste tid.

Med hensyn til alternative sanktionsformer er det noget, der har optaget SF, lige så længe jeg kan huske. I stedet for at diskutere, hvordan kan vi straffe og straffe og straffe de unge mennesker, der trænger til noget helt andet, vil

[Ebba Strange]

jeg meget hellere diskutere alternative sanktionsformer, og jeg er skuffet over, at en socialdemokratisk justitsminister ikke åbner mulighed for, at samfundstjeneste kan bruges i højere grad i tilfælde af lettere voldshandlinger, end tilfældet er i dag. Domstolene er tydeligvis blevet tilbageholdende efter vedtagelsen af at gøre samfundstjeneste til en del af straffeloven i stedet for en forsøgsordning. Man er mere tilbageholdende end under forsøgsperioden med hensyn til at idømme samfundstjeneste for lettere vold, og det synes jeg er en skam.

Forslaget om konfliktløsning synes jeg er spændende. Vi skal prøve det, helt bestemt, men jeg er ikke sikker på, at det vil blive særlig anvendt netop i tilfælde af voldskriminalitet. Man kan sige, at her har parterne jo haft kontakt med hinanden, og det brød de sig bestemt ikke om, hverken den ene eller den anden. Jeg tror, der er mange andre tilfælde, f.eks. ved berigelseskriminalitet, indbrud, hærværk osv., hvor det kan bruges. Jeg tvivler nok lidt på det, men lad os diskutere det videre; jeg synes, det er meget spændende.

Med hensyn til adfærdsregulerende arbejde i fængslerne har jeg aldrig troet så meget på kombinationen af indespærring og behandling; men jeg ved godt, at der har været gode resultater i Canada, og det gør det i hvert fald spændende, at det er en dansker, der er ophavsmanden, hvis andre ikke skulle vide det. Jeg synes i hvert fald, vi skal sætte os ind i det og se, om det er noget, der kan bruges. Det lader til, at man har haft god succes med det, så lad os prøve det, selv om det er en lidt vanskelig kombination, at man på samme tid skal være spærret inde og behandles.

Hurtigere retsforfølgning og strafafsoning siger vi naturligvis ja til, men det må ikke gå ud over hverken retssikkerheden eller alle de andre sager. Der er nogle dommere, der har advaret imod, at andre sager bliver puffet helt frem, men jeg tror ikke, det er helt rigtigt.

Tom Behnke (FP):

Vi må sige, at vold i enhver afskygning – hvad enten det er den almindelige egentlige vold, røveri, voldtægt eller sågar drab – er den groveste krænkelse af en andens personlige frihed, og derfor skal det også være disse handlinger, der får den hårdeste og strengeste straf. Fremskridtspartiets generelle holdning til

voldskriminaliteten har jeg gjort rede for ved en tidligere lejlighed, da vi diskuterede og behandlede voldsredegørelsen, og jeg skal derfor forholde mig forholdsvis snævert til de fremsatte lovforslag.

Men først vil jeg sige, at jeg er meget enig i det, der har været fremført af både De Konserveratives og Venstres ordførere her fra talerstolen. Det må være det væsentlige, at man tager udgangspunkt i, at vi skal lave nogle foranstaltninger, som bevirker, at vi undgår voldsudøvelse, og når den alligevel bliver udøvet, skal vi gribe ind og sanktionere.

Regeringen har lagt op til, at der skal være strengere straffe for gentagen vold, og det er jeg helt enig i. Men jeg er ikke helt enig i, at det kun skal gælde for personer over 18 år. Jeg kan ikke se, hvorfor der skal være en magisk grænse ved 18 år, for at en gentagen voldshandling skal give øget straf. Det er væsentligt, at specielt børn og unge bliver taget i opløbet, inden de når ind på en kriminel løbebane. Retsudvalget var så heldigt at få lov at besøge Statsfængslet i Ringe. Vi talte med de indsatte, som udelukkende er unge mennesker under 23 år, og de gav alle udtryk for, at havde der dog bare været nogen, der havde grebet ind på et tidligere tidspunkt, havde de ikke siddet der i dag. Jeg håbede, at regeringen tog det med i sit forslag, men det er ikke med – ikke endnu i hvert fald.

Forslaget om skærpet straf for vold mod visse udsatte grupper, specielt taxachauffører, kom jo med, efter at taxachaufførerne havde stillet krav om, at de ville ind under tjenestemandsparagraffen i straffeloven. Dengang den debat kørte, sagde jeg, at det ikke kunne lade sig gøre, og at jeg ville være modstander af det, for de er ikke tjenestemænd og udøver heller ikke tjenestemandslignende virksomhed. Men samtidig var jeg dog enig i, at visse personer og persongrupper er særligt udsatte i deres erhverv og har en vis forpligtelse til at betjene borgerne. Derfor er det rimeligt, at man giver en skærpet straf her, og jeg er helt enig i den formulering, som ministeren er nået frem til.

Forslaget indeholder et element om vold eller trusler mod vidner, hvor man åbner mulighed for varetægtsfængsling. Den mulighed fandtes i forvejen, men nu bliver den præciseret endnu mere, og det er jeg helt tilhænger af. Jeg er også tilhænger af, at vi indfører regler,

[Tom Behnke]

der bevirker, at ofrene for disse trusler eller regulær vold kan få beskikket en advokat.

Endelig indeholder forslaget et element om erstatning til ofre for vold begået i udlandet. Kun fordi der er lagt op til, at det skal være en meget begrænset persongruppe, kan vi støtte forslaget; ellers havde vi ikke kunnet gøre det. Der er nemlig en række regler – også internationale regler – der bevirker, at disse ofre som regel har mulighed for at få erstatning andetsteds fra; men da det er en meget begrænset persongruppe, kan vi altså også støtte det forslag.

Forslaget indeholder også nogle administrative tiltag, hvor ministeren lægger op til en hurtigere sagsbehandling fra pågribelsen til berrømmelsen af retsmødet. Jeg er helt enig i, at det er her, vi skal sætte ind, vi skal sørge for, at gerningsmanden så hurtigt som muligt bliver stillet for en dommer. Men så er spørgsmålet: Er ministeren og regeringen indstillet på at afsætte de nødvendige ressourcer? Er man indstillet på at give politiet de ressourcer, det vil kræve?

Jeg er også glad for at se, at ministeren lægger op til en straks-afsoning. I dag kan man nemt komme i den situation, at der først er 2 måneders ventetid, og derefter får man en tilsigelse til afsoning, men samtidig får man lige 3 måneder til at vænne sig til, at man skal sidde i fængsel. Det er helt urimeligt, at en voldsmand, der så groft har krænket én eller flere personer, skal have 3 måneder til at overveje, at nu skal han i fængsel for det, han har gjort. Ministeren har sat fristen ned til 10 dage; det er dog bedre end ingenting, men jeg må sige, at jeg helst havde set, at vi havde sat fristen endnu længere ned. Jeg kan ikke se, at en voldsmand har krav på at nå at indrette sig på, at han skal ind og afsones.

Så skal jeg komme ind på elementet om bedre hjælp til ofrene, som ministeren også vil gøre noget ved. Det er ikke nøjagtig konkretiseret, hvad der skal gøres, men jeg håber, at ministeren kommer med nogle gode tiltag, for det er jo netop her, Folketinget har svigtet i en årække. Vi har koncentreret os alt for meget om gerningsmændene og glemt ofrene.

Sluttelig er der også et forslag om en forsøgsordning med kursusvirksomhed på 8. klassetrin, hvor man gør børnene opmærksom på, at der altså er andre muligheder for at løse en

konflikt end ved at slå på tæven. Det er et fint forslag! Jeg håber, at det kommer til at virke.

Med hensyn til prøveløsladelse lægger ministeren op til, at der skal være skærpede regler for prøveløsladelse; men som forslaget er udformet, må jeg sige, at det er alt, alt for slapt. Ministeren lægger op til nogle stramminger, som allerede i dag burde være ret og regel, og ikke noget, hvor ministeren nødvendigvis skal indskærpe over for de implicerede myndigheder, hvordan de skal forholde sig.

Ministerens skriver i forslagets bemærkninger på side 11, at overtrædelse af fastsatte vilkår – altså vilkårene for prøveløsladelse – skal det som udgangspunkt medføre en alvorlig reaktion, eventuelt genindsættelse til afsoning af reststraffen. Hvad er det for en alvorlig reaktion, man lægger op til? Er det en løftet pegefinger og en bemærkning om, at det må du endelig ikke gøre igen? Er det en alvorlig reaktion? Jeg kan ikke se anden udvej, end at hvis de kriminelle, der har afsonet og kommer ud på prøveløsladelse, ikke kan finde ud af at overholde vilkårene, skal der skrives ind første gang, og så skal de ind og afsones reststraffen; alt andet vil være helt urimeligt. Og hvorfor foregår det i øvrigt ikke på den måde i dag? Reglerne er jo allerede sådan, men myndighederne, kriminalforsorgen, løser ikke deres opgave godt nok. Jeg kunne godt tænke mig at spørge ministeren, hvorfor kriminalforsorgen ikke gør det.

Jeg må også erkende, at der er et element, som jeg ikke helt har forstået; men jeg håber, at ministeren kan forklare mig, hvordan det hænger sammen. Det er vedrørende straffen i gentagelsestilfælde, hvor ministeren skriver i paragrafferne, at straffen kan forhøjes med indtil det halve i gentagelsestilfælde; men i bemærkningerne tales der om en forhøjelse på indtil en tredjedel. Det skulle altså give en forhøjelse med indtil det halve plus omkring en tredjedel, men det står ikke i paragrafferne; det er kun i bemærkningerne, at denne tredjedelsregel er fremhævet. Jeg vil godt høre, hvorfor det ikke er skrevet i paragrafferne. Hvordan kan domstolene forholde sig til det, og hvordan kan det komme til at virke, når det ikke står her?

Lad mig til afslutning sige om ministerens forslag, at jeg mener, der er en række mangler ved det. Vi mangler en konsekvent indgriben

[Tom Behnke]

ved førstegangsovertrædelser af loven, uanset hvor gammel den kriminelle er. Vi mangler også en betydelig skærpelse af mulighederne og betingelserne for prøveløsladelse og en skærpelse af sanktionerne, når vilkårene overtrædes.

Hvis en dømt ønsker at anke en afgørelse, mener jeg ikke, at det bør have opsættende virkning i forhold til afsoningen; vedkommende skal ind til afsoning med det samme. Her kan man så overveje, om man vil anke, og så kan sagen blive prøvet igen; men anke skal ikke have opsættende virkning på afsoningen.

Op så skal man ikke have 10 dage til at forberede sig og pakke sin tandbørste ned, inden man skal ind og afsone, men højst – og jeg siger *højst* – 24 timer. Jeg så gerne, at det kunne gå endnu stærkere, ja, jeg så allerhelst, at man kørte direkte fra dommerens hammerslag ned i arresten.

Endelig mener jeg også, at ministerens forslag mangler et element om muligheden for at føre anonyme vidner i helt særlige tilfælde; men det har Venstre og De Konservative heldigvis fremsat et forslag om.

Men alt i alt må vi sige, at det er et godt skridt på vejen. Det er et betydelig bedre forslag, end vi havde kunnet forvente det af en socialdemokratisk regering, og jeg må sige, at vi støtter forslaget.

Til Venstres og Konservatives forslag om en generel forhøjelse af strafmaksimum må jeg efter den debat, der har været her i dag, sige, at det nok er en fordel, hvis vi prøver på at samordne disse forslag under udvalgsbehandlingen og finder ud af, hvordan vi kan få dem til at spille fint sammen.

Endelig er der elementet om mulighed for varetægtsfængsling, når en spiritusbilist forårsager personskade eller måske endda et trafikdrab. Her må jeg sige, at vi jo har haft en række sager, hvor spritbilister har lavet endog særdeles store skader på medborgere, men ikke er blevet varetægtsfængslet og har kunnet gå løs dagen efter, og det skader i den grad folks retsbevidsthed.

Op så har jeg ikke mere taletid.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Hr. Tom Behnke efterlyser en årsag til, at vi sætter en 18-års-grænse med hensyn til straf i

gentagelsestilfælde. Vi er enige om – det har jeg sagt en gang før – at vi skal være mere konsekvente over for børn og unge lige fra første gang, de kommer ind i noget ulovligt. Det skal bare ikke ske i fængselsregi, det skal ske ude i lokalsamfundene.

Ude i kommunerne skal man blive bedre til at tage sig af de problemer i samarbejde med forældrene – og det giver bistandsloven mulighed for, det skal man ikke glemme. Ifølge bistandsloven § 32 c har kommunen pligt til at følge børns og unges opvækst og forhold, og man kan gå ind med foranstaltninger efter § 33–35.

Man skal heller ikke glemme det store arbejde – det har ikke været nævnt endnu, men det bør nævnes her i dag – som Det Kriminalpræventive Råd gør i samarbejde med SSP ude i kommunerne, gennem OBS-udsendelser i tv osv. Det er alle den slags ting, vi kan forbedre.

Jeg har også talt med indsatte i fængselsystemet, og det er rigtigt, at mange efterlyser mere konsekvens fra starten; det har jeg også hørt. Men jeg har også hørt, at næsten alle – hvis ikke alle – har sagt, at de ikke mener, at fængselsstraf hjælper. Derfor bør vi måske, selv om det koster ressourcer, arbejde hen imod et system, hvor førstegangssindsatte ikke bliver blandet med de mere hærdede indsatte. Det kunne jeg godt tænke mig at vi hen ad vejen snakkede lidt mere om.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Det var nogle særdeles positive tanker, hr. Holger Graversen gav udtryk for her. Jeg er glad for, at det er Socialdemokratiets holdning, at der skal være mere konsekvens, når unge og børn overtræder lovgivningen. Jeg kan også godt være enig i, at det ikke nødvendigvis skal være en frihedsstraf, de skal have første gang; men jeg vil gerne spørge: Hvornår kommer regeringen så med nogle initiativer på det her område? Det synes jeg vi har savnet længe, og jeg synes, vi længe har diskuteret spørgsmålet om en konsekvent indgriben første gang over for børn og unge.

Hr. Holger Graversen henviser til, at kommunerne og de sociale foranstaltninger skal samle op i den ende, men det har jo vist sig, at det ikke fungerer særlig godt, og de steder, hvor det fungerer, har det ikke den store effekt,

[Tom Behnke]

så der skal nogle andre foranstaltninger på bordet, end at en socialrådgiver fortæller børnene, at det, de har gjort, må de altså ikke gøre. Jeg kunne godt forestille mig, at man i langt højere grad benyttede sig af samfundstjeneste, specielt over for børn og helt unge.

SSP-samarbejdet og andre gode foranstaltninger, som man laver i kommunerne – der er jo en række forskelligartede initiativer i gang i forskellige kommuner – er initiativer, som virkelig har haft nogle gode virkninger, og selvfølgelig skal vi bakke 100 pct. op om dem, men det er noget, der ligger i kommunalt regi.

Men til trods for alle disse foranstaltninger for at undgå, at der sker kriminalitet, så sker den alligevel, og det vil den også gøre i fremtiden, og hr. Holger Graversen må vel give mig ret i, at når det går galt, så er vi nødt til at skride ind, også med en sanktion, der kan mærkes, og det er en fordel, at vi gør det allerede første gang. Jeg har hele tiden haft den holdning, at kan børn og unge begå en voksen kriminell handling, så kan og skal de også tage en voksen straf.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Den skal blive meget kort, for som hr. Tom Behnke har hørt tidligere, er vi i gang med en forsøgsordning i nogle kommuner med en hurtigere indgriben over for børn og unge. Politiet har jo lov til, ligesom man har gjort i Hobro – som jeg også har omtalt tidligere – at lave et samarbejde med kommunen, i SSP-regi og med de handlende om en hurtig indgriben på flere leder. Man har erfaringer fra Aalborg med, at politiet en overgang prøvede at satse på et meget uroligt kvarter i Aalborg, Jomfru Anegade-kvarteret, og satte ekstra ressourcer af med et godt resultat. Der er altså mulighed for også ud over lovgivningen at lave sådan noget.

Sonja Albrink (CD):

Indledningsvis vil jeg gerne udtrykke min tilfredshed med, at der åbenbart er bred tilslutning til, at den stigende vold i samfundet skal bekæmpes dels med kontante indgreb mod de personer, som har begået voldsforbrydelser, dels med opbakning om forholdsregler af mere præventiv art for at undgå, at forbrydelser overhovedet bliver begået.

En måde at komme voldskriminaliteten til livs på er ved, at domstolene idømmer gerningsmændene en straf, som står i forhold til forbrydelsen. Det vil have både en generel præventiv og en speciel præventiv betydning. Allerede i dag har domstolene jo muligheden for at idømme væsentlig højere straffe, end de rent faktisk gør. Ved revisionen af straffeloven i 1989 tilkendegav Folketinget, at de nye strafferammer skulle anvendes fuldt ud. Nu er jeg godt klar over, at de gamle og de nugældende straffebestemmelser ikke kan sammenlignes fuldstændig, men det er alligevel klart, at Folketingets tilkendegivelse om, at de nye strafferammer skulle anvendes fuldt ud, ikke medførte nogen mærkbar ændring af domstolenes udmåling af straf i voldssager, selv ikke i de grove tilfælde.

Vi må holde fast i den tredeling af magten, hvor domstolene ikke er undergivet Folketingets instruktion. Den eneste måde, vi herfra kan påvirke domstolenes afgørelse på, er ved at ændre lovene, så domstolene bliver bundet til at træffe nogle andre afgørelser, end de gør i dag. Jeg kan i den forbindelse ikke lade være med at minde om det lille forslag om minimumsstraffe, som CD fremsatte i sidste samling, men som desværre ikke kunne samle nogen form for flertal.

I CD har vi fuld forståelse for målet med det forslag, som Venstre og Konservative har fremsat, men vi føler os overbeviste om, at forslaget ikke vil virke efter hensigten, men derimod blot er en tom politisk tilkendegivelse. Noget andet er, at bestemmelser, som tager sigte på helt specielle tilfælde som straf i gentagelsestilfælde og vold mod særligt udsatte grupper, sandsynligvis vil kunne medføre et hævet strafniveau i disse sager.

Justitsministeren har i sit forslag taget fat på nogle af de tungeste forhold inden for voldskriminaliteten, nemlig gentagen vold og vold mod personer, som er i en meget ubeskyttet position og dermed er udsat for voldsovergreb. Ved at konkretisere de sagstyper, hvor der sættes ind med forhøjede strafferammer, er det CD's håb, at dette vil afspejle sig i de domme, domstolene afsiger.

Jeg vil afslutte denne del af mit indlæg med at sige, at CD fortsat har den opfattelse, at voldsforbrydelser skal sanktioneres med straf, som står i rimeligt forhold til de forbrydel-

[**Sonja Albrink**]

ser, som er begået. I CD mener vi ikke, at det er rigtigt blot at udvide den generelle strafferamme; vi må se på, om der er nogle andre løsninger for at hæve straffniveauet i de grove voldssager.

Venstre og Konservative har igen fremsat forslag om anonyme vidner. Også det forslag har vi i CD overvejet grundigt. Da vi sidst behandlede et forslag om anonyme vidner her i salen, var der heller ikke flertal for det, og da Folketingets sammensætning ikke er ændret siden da, finder vi ikke, at det er nødvendigt at tage den diskussion op igen, men vi vil i stedet for bruge energien på de områder, hvor vi kan nå til enighed om bekæmpelse af voldskriminaliteten.

Ud over ændringer i selve straffeloven foreslår justitsministeren ændringer af administrativ art, som alle ordførerne indtil nu – ligesom jeg selv – har kunnet tilslutte sig. Ændringerne betyder, at der vil gå kortere tid, fra forbrydelsen er begået, til den pågældende kommer til at afsone den idømte straf. Jeg tror, et sådant initiativ vil have overordentlig stor betydning for straffens præventive virkning, både for den person, som kommer til at afsone straffen, og for personer i hans omgangskreds, men også ved at befolkningen oplever, at systemet reagerer konsekvent.

Justitsministerens forslag bringer nogle rigtige elementer ind i indsatsen mod den stigende voldskriminalitet, og lad os håbe, at de kommer til at virke efter hensigten. Med disse ord vil jeg afslutte mit indlæg og sige, at CD giver justitsministeren sin fulde tilslutning, og vi ser frem til en konstruktiv udvalgsbehandling af disse forslag.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Det var interessant at høre fru Sonja Albrink tilkendegive CD's synspunkter. Jeg må sige, at CD er blevet noget mundlamme, efter man er kommet med i regeringen. Hvad er der blevet af alle CD's meget markante holdninger til kriminalitet og til, hvad vi skal gøre ved dem, der begår kriminalitet? Hvad er der blevet af CD's tidligere forslag om, at vi skal hæve minimumsstraffene for vold i § 244, § 245 og § 246? Har man fået en anden holdning til tingene, eller er man bare blevet sat på plads?

(Kort bemærkning).

Sonja Albrink (CD):

Lad mig starte med det sidste: CD er ikke blevet sat på plads. CD har stadig væk den holdning til både straffe og voldskriminalitet, som vi altid har haft, men vi synes, at det, justitsministeren og regeringen fremlægger, er to skridt i den rigtige retning. Før – det ved hr. Tom Behnke også godt – kunne vi ikke få flertal for de lovforslag, som vi fremsatte, og der er heller ikke flertal på nuværende tidspunkt. Ingen skal være i tvivl om, at CD arbejder for de holdninger, som CD altid har stået for, men vi synes, at det, som justitsministeren er kommet frem til, er nogle gode initiativer, og dem har vi lyst til at støtte.

Elisabeth Arnold (RV):

Vi behandler i dag to forslag, som drejer sig om bekæmpelse af voldskriminalitet, og jeg skal da ikke lægge skjul på, at jeg synes bedst om justitsministerens forslag. Det kan næppe komme bag på nogen.

Jeg vil gerne rose justitsministeren for at have bragt så mange ting i spil på én gang, så det netop bliver noget, vi kan kalde en pakke eller en vifte af forskellige tiltag, som både skal forebygge og straffe, og som griber ind mange af de steder, hvor man kan sige, at ondet har rod.

Jeg vil ikke gentage det, jeg tidligere har sagt i mine korte bemærkninger om Venstres og De Konservatives forslag og om min tro på virkningen af en generel skærpelse af strafferammen, men jeg vil blot nævne, at disse bestemmelser sidst blev revideret i 1989, og at det af flere ekspertudsagn fremgår, at eksperterne ikke mener, at udviklingen i voldskriminaliteten siden 1989 har været så voldsom, at det er nødvendigt med så voldsomme ændringer i strafmønsteret, som der er lagt op til her.

I forbindelse med justitsministerens pakkeforslag har vi tidligere diskuteret skærpelsen ved gentagne voldstilfælde. Vi mener, det er rimeligt, fordi vi her har fat i personer, som har tendens til at være voldelige. Det er altså specielt dem, vi rammer; der er ikke her tale om en generel præventiv effekt, men om en individuel præventiv effekt.

Endvidere sker der også en skærpelse for vold imod de specielt udsatte grupper. Her vil jeg gerne istemme det, som fru Ebba Strange sagde i sit indlæg: Er vi nu sikre på, at vi har

[Elisabeth Arnold]

fået alle grupper med? Jeg ved, at flere af de grupper, som er blevet hørt i forbindelse med dette lovforslag, har sagt, at de ikke er sikre på, at personkredsen er tilstrækkeligt afgrænset, men det er uden for enhver tvivl, at nogle af de persongrupper, der er nævnt i forslaget, er grupper, der har været specielt udsat for vold, og som føler sig meget alene, fordi de arbejder i nattetimerne på tidspunkter, hvor voldspersonerne især huserer.

Det næste, jeg vil nævne, er skærpelsen af mulighederne for varetægtsfængsling ved trusler om vold mod vidner. Dér, vil jeg gerne sige, er en helt klar radikal indrømmelse. Vi er ikke særlig begejstrede for denne øgede adgang til varetægtsfængsling. Vi har tidligere stemt imod, når der har været foreslået skærpede muligheder for varetægtsfængsling.

På den anden side har vi dog erkendt, at vidners retsstilling ikke er betryggende, så hvis vi vil gå imod anonyme vidner – hvilket vi gør i Det Radikale Venstre – må vi også acceptere andre muligheder for at forøge vidnernes sikkerhed, og den udvidede adgang til varetægtsfængsling er en af dem. Vi erkender, at det er en radikal indrømmelse, men det er nødvendigt for os at signalere, at vi gerne vil bruge dette middel, for at de vidner, der bliver truet, kan blive beskyttet.

Jeg er ked af, at fru Ebba Strange og SF ikke synes, at det her var noget, man kunne bruge. Jeg kan blot sige, at vi altså har følt, at vi burde gå ind i en seriøs diskussion af, hvordan vi kan beskytte vidnerne bedre. Når vi nu ikke ville acceptere anonyme vidner, måtte vi i stedet for på anden måde søge at give vidnerne beskyttelse. Derfor tager vi medansvar for dette og håber, at det er tilstrækkeligt.

Alle de andre ting, som er nævnt i justitsministerens lovpakke, er i høj grad forebyggende tiltag. Vi kæmper op ad bakke i disse år: Vi har en høj arbejdsløshed. Vi har et familiemønster i totalt opbrud i forhold til, hvordan det har været for et par generationer siden. Vi har vold overalt, ikke blot i den dagligdag, som vi kan se i medierne, men også i familielivet, i parforholdet. Vi har voldsvideoer, som ikke blot bliver set af børnene – det kunne så endda være – men problemet er jo, at voldsvideoerne bliver set af de voksne, som vi ikke har tænkt os at forbyde at se dem.

Vores problem er i høj grad, at vi ikke vil indføre de præventive foranstaltninger, som for alvor kunne gribe ind over for de områder, hvor volden er særlig fremherskende: Vi vil ikke forbyde alkohol i Danmark, selv om vi dog ved, at alkohol er indblandet i langt de fleste voldssager; den foranstaltning vil der formentlig ikke være mulighed for at skaffe flertal for her i Folketinget. Vi ved jo også, at mange psykiatriske patienter går omkring på gaderne, og mange af dem bliver voldelige; alligevel har vi ikke formået at skaffe så gode behandlingsmæssige rammer omkring de psykiatriske patienter, at vi har kunnet forhindre, at disse episoder sker.

Vi har heller ikke kunnet forhindre vold i parforhold. Vi har nogle faste grænser for privatlivets fred, som vi ikke ønsker at overskride. Man må nok sige, at den frifindelse, der fandt sted for et par uger siden af en ægtemand, som havde slået sin kone igennem et langt, langt ægteskab, fortæller noget om den form for diskretion, som vi – måske ilde anbragt – viser over for ting, der foregår inden for hjemmets fire vægge. Vi ved, at de foregår, men vi gør dog ikke noget ved det alligevel.

Vi kæmper altså op ad bakke med mange af disse ting, men alligevel vil jeg gerne rose ministeren for, at der er så mange forskellige tiltag i den voldspakke, der bliver behandlet her i dag. Det Radikale Venstre støtter alle de forslag, der er i ministerens lovforslag.

Jeg vil godt til allersidst udtale en måske lidt uventet ros til hr. Tom Behnke, fordi han i sit indlæg lagde op til samarbejde og et konstruktivt udvalgsarbejde om disse to lovforslag – en forsonende tone, som jeg ikke på noget tidspunkt har hørt fra hverken V eller K.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg vil gerne kvittere for rosen fra fru Elisabeth Arnold.

Fru Elisabeth Arnold var imod en generel skærpelse af straffene for vold, som det er foreslået af V og K; men regeringens forslag indeholder jo også en generel forhøjelse for vold i gentagelsestilfælde og for vold mod særlige persongrupper. Det er lige så generelt, som det er generelt, at man forhøjer straffen for dem, som begår vold. Det er også at indføre en skærpet straf for en gruppe af personer, så

[Tom Behnke]

hvori ligger forskellen med hensyn til det generelle?

Og hvad er De Radikales mål med den skærpelse af straffene, som fremgår af regeringens forslag, når det alligevel ikke har nogen præventiv virkning efter De Radikales opfattelse? Hvis det ikke har en præventiv virkning, hvorfor vil man så have større straffe? Er det bare, fordi De Radikale vil have gerningsmændene spærret inde for en rum tid, så fredelige borgere kan slippe for dem, eller hvad er De Radikales mål, når de ikke tror på, at en højere straf har en præventiv virkning?

Jeg husker tydeligt, hvordan De Radikale stak en kæp i hjulet, da de var med i den borgerlige regering, og strittede med arme og ben imod gennemførelse af de nødvendige forslag på dette område. Nu er De Radikale kommet med i en socialdemokratisk regering, og så kører det hele lige pludselig. Så er spørgsmålet: Er det det bedste for de borgerlige og Fremskridtspartiet her i Folketinget, at De Radikale sidder i en socialdemokratisk regering? Er det i den situation, at vi på den borgerlige fløj kan få vores vilje gennemført? Det kunne i hvert fald være værd at overveje.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Det sidste spørgsmål, hr. Tom Behnke rejste, er jo et interessant politisk-filosofisk spørgsmål, som vi såmænd også overvejer i SF, det kan jeg godt fortælle hr. Tom Behnke: Hvor er det egentlig bedst at have De Radikale? Men til syvende og sidst er det jo altså De Radikale selv, der bestemmer, hvor de helst vil være.

Min korte bemærkning er da også til fru Elisabeth Arnold, og jeg vil næsten sige, at hun selv bad om det. SF har jo i mange, mange år været enige med De Radikale, dels i vores modstand mod brug af anonyme vidner og dels i vores modstand mod en udvidelse af varetægtsfængslingsreglerne. Men når fru Elisabeth Arnold selv bringer det på bane, vil jeg sige til fru Elisabeth Arnold, at jeg accepterer, at man gør sådan noget i en regering – det er slet ikke for det – men jeg vil da påpege, som fru Elisabeth Arnold selv påpegede i en af sine korte bemærkninger, at der jo faktisk allerede er gennemført en udvidelse af § 123, tror jeg det er, om vold og trusler over for vidner i april 1992.

I øvrigt nåede jeg ikke i mit indlæg at kommentere den øgede mulighed for advokatbi-stand til vidner; det synes jeg også er noget positivt i dette lovforslag.

Jeg ville selvfølgelig have ønsket, at fru Elisabeth Arnold kunne have forhindre, at vi nu fik den udvidelse af varetægtsfængslingen, men sådan spiller det politiske klaver ikke, og det ved vi jo et eller andet sted godt.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Det er selvfølgelig noget, der kan gøre en repræsentant for et mindre parti glad, at der er så mange, der interesserer sig for, hvor det er bedst at have Det Radikale Venstre. Jeg befinder mig udmærket i Folketinget, og vi bestemmer jo selv, om vi skal være i regering eller i opposition, men tak for interessen. Den er jeg tilfreds med.

Til hr. Tom Behnke vil jeg blot gentage, hvad jeg tidligere har sagt, at det generalpræventive i den generelle forhøjelse af strafferammerne tror jeg lige så vel som mange eksperter ikke på, og derfor er vi ikke villige til at medvirke til den lovgivning. Men vi tror, der kan være en individuel effekt på personer, som gentagne gange kommer ind og kan se, at nu forhøjes straffene. Det er en trossag, det anerkender jeg, men det tror vi altså, og det mener jeg ikke vi behøver gøre nogen undskyldninger for.

Til fru Ebba Strange vil jeg blot sige, at jeg gjorde meget omhyggeligt rede for, hvorfor vi var gået ind i diskussionen om øget adgang til varetægtsfængsling. Det har ikke noget at gøre med, om vi er i regering eller ej. Jeg kan sige, at sidste gang vi gik med til at øge beskyttelsen af vidner i forbindelse med forhøjet strafferamme og øget advokatbi-stand netop var i 1992, hvor Det Radikale Venstre ikke var i regering, og hvor vi alligevel sagde: Vi må gøre noget for at beskytte vidner; vi går fortsat imod anonyme vidner, og derfor må vi yde en anden form for beskyttelse. Derfor blev den tidligere lovændring, som har været omtalt flere gange her i dag, også vedtaget med radikal bi-stand, og det har vi det udmærket med. Det tror jeg skulle være svar nok til fru Ebba Strange.

Lysholm Christensen (KRF):

Da Kristeligt Folkepartis retspolitiske ord-

[Lysholm Christensen]

fører ikke kan være til stede, skal jeg på partiets vegne fremføre følgende indlæg:

Når debatten handler om vold og voldskriminalitet, kan man jo godt gribes af lidt mismod og stille spørgsmålet: Hvorfor kan menneskenes børn ikke være lidt bedre ved hinanden? Hvorfor er det nødvendigt hele tiden at debattere dette problem og sætte så store ressourcer ind på at løse det? Uden at jeg i øvrigt skal bevæge mig ind i et længere filosofisk foredrag om dette spørgsmål, så ligger svaret måske i en nyligt udkommet selvbiografisk bog, hvor forfatteren siger om menneskene, at de er nogle bæster. Vi er jo nogle stykker, der synes, at det er måske lige groft nok, men indimellem kunne man godt fristes til at give ham ret: Mennesker er nogle bæster.

Men for at komme til voldskriminaliteten, som er temaet i dag, må vi jo konstatere, at der inden for de sidste 20 år er sket en kraftig stigning, næsten en fordobling af antallet af straffelovsovertrædelser. Antallet af registrerede straffelovsovertrædelser er nu måske lidt mere konstant, men det har altså været udsat for en kraftig stigning igennem de seneste 20 år. Det er særlig alvorligt, når det gælder den grovere kriminalitet, de grovere forbrydelser; her må vi konstatere, at antallet af drab er steget de senere år, og det er alarmerende, synes jeg nok.

Siden 1984 er der sket en markant stigning i antallet af grovere voldsforbrydelser. Alene i årene 1980-1990 er antallet af anmeldte voldsforbrydelser steget med i gennemsnit 6 pct. om året, og vi er nu oppe på knap 9.000 om året. 90 pct. af lovovertrædelserne foretages af mænd, og det er mest unge mænd mellem 15 og 24 år, som er inde i billedet her; de tegner sig for 35 pct. af de strafferetlige afgørelser.

Årsagen til den stigende kriminalitet skal efter Kristeligt Folkepartis opfattelse bl.a. findes i det normskred, der er sket i det danske samfund de senere år. Det er blevet mere og mere almindeligt at snyde i skat, overskride hastighedsgrænser og udføre sort arbejde, og en række kriminelle handlinger anses ikke længere for at være særlig strafværdige.

Mange familier er hårdt presset og fungerer dårligt, og fraværet af et harmonisk familieliv skaber tabere, der er udsat for at glide ind i en kriminel løbebane. Udstødningen finder også sted i skolen og i særdeleshed på arbejdsmarkedet, hvor arbejdsløshed også tegner sig for

en væsentlig årsag til det voldsproblem, vi står med i dag. Konsekvenserne er en række tabere, der i høj grad præger kriminalstatistikken.

Skal der for alvor gøres noget ved dette store samfundsproblem, så gøres det ikke bare ved at forhøje strafferammerne. Der skal en massiv forebyggelse til på mange felter, det er både mere positivt og for os at se også mere virksomt på længere sigt.

I den forbindelse vil jeg godt nævne noget, der allerede er i gang, og som man også tænker styrket med den voldspakke, som er lagt frem fra regeringens side: Det Kriminalpræventive Råd er jo et af de organer, som bidrager positivt i denne sammenhæng; bl.a. ved oplysningsvirksomhed og forskellige andre aktiviteter er rådet med til at forebygge kriminalitet. Jeg vil også nævne SSP, samarbejdet i kommunerne mellem social- og sundhedsforvaltningerne, skolemyndighederne og politiet. I det samarbejde inddrager man ofte det frivillige foreningsarbejde, og formålet er at skabe et samarbejde mellem disse parter for at forebygge psykiske, sociale og miljømæssige skader og nedbringe især børns og unges kriminalitet. Det er et vældig godt arbejde, som fortjener at blive udbygget og styrket.

Men for at vende mig til de konkrete forslag, så er vi godt tilfreds med den handlingsplan, der her er lagt frem fra regeringens side. Vi ser meget positivt på forslaget om ændring af straffeloven med henblik på at skærpe strafudmålingen med omkring en tredjedel. Denne skærpelse tænkes anvendt ved gentagne tilfælde af vold og ved vold, der er begået over for udsatte personer: taxachauffører, sundhedspersonale, personale i døgnåbne kiosker m.v.

Det næste punkt er en styrkelse af voldsfrenes retsstilling. Adgang til varetægtsfængsling af personer, der udsætter vidner for vold og trusler, er jo et tema, der er gået igen her i debatten i dag. Vi synes, det er helt fint, at man skærper på det punkt, men vi er ikke sikre på, at det er tilstrækkeligt.

Det er jo ikke nogen hemmelighed, at Kristeligt Folkeparti igennem årene har talt positivt for tanken om anonyme vidner. Vi tror, der er en del vidner, som undlader at give sig til kende af frygt for repressalier, og vi tror ikke, at det er tilstrækkeligt, at man strammer op, som det er foreslået her; men vi er tilfreds med det som et skridt på vejen, og så må vi se, om

[Lysholm Christensen]

den sag kan udvikle sig yderligere på et senere tidspunkt. Det er jo ikke sådan, at vi ønsker en generel adgang til at bruge anonyme vidner, men det skal kunne ske i ganske særlige tilfælde, hvor det skønnes nødvendigt.

Så er der et punkt om langturschauffører, som udsættes for overfald i udlandet. Initiativet over for disse mennesker er vi også helt med på. Endelig er der nogle administrative tiltag vedrørende hurtigere domfældelse og afsoning, som naturligvis også har vores støtte.

Og så lige et par ord om det andet forslag, L 35, fremsat af Det Konservative Folkeparti og partiet Venstre. Vi er ikke overbeviste om, at det er rigtigt at hæve strafferammerne generelt over hele linjen, som det er foreslået. Lad os nøjes med at gøre det dér, hvor særlige forhold gør sig gældende. Det er jo ingen hemmelighed, at det kan være noget af en belastning at blive sat i fængsel – det er ikke kun uskyldige julelege, man lærer hinanden inden for fængsels mure – og som det også er sagt af andre ordførere, er det måske vanskeligt at bevise, at det har nogen særlig positiv effekt at skærpe fængselsstraffene. Så denne generelle forhøjelse er vi ikke med på.

Til sidst vil jeg lige sige en smule om spørgsmålet om bilkørsel i spirituspåvirket tilstand. Der er vel ikke noget mere tragisk end en ulykke, der er forårsaget af spirituskørsel – tragisk ikke blot for den, som er skyld i den, men naturligvis også for offeret – og det fører ofte til, at man gør sig skyldig i uagtsomt manddrab. Her skal der selvfølgelig sættes ind med strenge straffe, for som det også er sagt tidligere, er det jo til dels en bevidst handling at køre i spirituspåvirket tilstand. Det er noget, man ved at man begiver sig ud i – i hvert fald når man *begynder* at indtage alkohol – og det skal selvfølgelig straffes på behørig vis. Men ulykkerne forhindres jo ikke ved strengere straffe. Derfor er det uhyre vigtigt, at der bliver sat ind med en massiv indsats på det alkoholpolitiske område. Og dér har jeg noteret mig med tilfredshed, at regeringen har nogle overvejelser i retning af en mere aktiv og forebyggende alkoholpolitik, som man vil fremlægge på et senere tidspunkt. Det er vi glade for, og det vil vi følge nøje.

Så vi er godt tilfredse med den voldspakke, regeringen her har lagt frem, og vi håber og tror, at den vil løse nogle af de problemer, der er på området, og vi medvirker til en hurtig gennemførelse.

Helge Adam Møller (KF):

Jeg vil godt sige tak til de partier, der har støttet De Konservatives og Venstres forslag. Det drejer sig selvfølgelig specielt om de to partier selv, men også om den støtte, der på en lang række områder kom fra Fremskridtspartiet.

Jeg synes, debatten i dag både om vores forslag og om regeringens forslag har været god. Den har været skarp, men jeg synes også, det har været en saglig debat. Vel er vi uenige på en række områder, men jeg føler ikke, vi har talt os fra hinanden. Tværtimod mener jeg, at vi i hvert fald på enkelte områder har talt os hen imod hinanden. Jeg vil også klart og tydeligt sige – det mener jeg også fremgik af min indledende ordførertale – at vi synes, der var mange gode og rigtige intentioner i regeringens forslag. Vi synes, vores eget var bedre på en række områder, men der skal ikke være nogen tvivl om, at vi stemmer for regeringens forslag. Det er et skridt i den rigtige retning, og selvfølgelig stemmer vi for det.

Jeg glemte måske at få takket fru Sonja Albrink, men fru Sonja Albrink sagde jo på CD's vegne, at hun havde fuld forståelse for det forslag, der var kommet fra De Konservative og Venstre, men at hun ikke troede, det virkede. Jeg har lidt svært ved at finde ud af, hvordan man både kan have fuld forståelse og samtidig ikke tro på, at det virker. Så kniber det vel med forståelsen. Men da jeg hørte fru Sonja Albrinks argumentation, kunne jeg alligevel godt høre, hvilket af de to forslag fru Sonja Albrinks hjerte i virkeligheden bankede for. Lad mig dog sige, at jeg har fuld forståelse for, at CD har problemer med at være medlem af regeringen og derfor kun kan støtte regeringens forslag.

Lad mig så vende mig til et af elementerne i vores forslag, nemlig muligheden for at sætte folk i varetægtsarrest, hvis de dræber eller alvorligt kvæster et andet menneske i forbindelse med spritkørsel. Det var man jo imod. Dog mærkede jeg mig fru Ebba Stranges udmelding om, at heller ikke hun – ligesom De Konservative og Venstre – finder, at spritdrab er uforsættligt i den forstand, hvori vi normalt taler om uforsættlige handlinger. Gerningsmanden ved jo, når han sætter sig ind i bilen med en alvorlig promise, at der er ganske stor sandsynlighed eller risiko for, at han kører galt og

[Hølge Adam Møller]

dræber eller kvæster et andet menneske. Derfor vil vi meget gerne være med til at diskutere det, fru Ebba Strange sagde: om man skulle overveje at sætte strafferammen på seks måneder op for den slags uhyggelige forbrydelser. Det synes jeg vi kan diskutere i Retsudvalget.

De to sidste ting, jeg vil komme ind på, var vel også det, som optog det meste af diskussionen, i hvert fald i relation til Det Konservative Folkepartis og Venstres forslag:

Den ene var spørgsmålet om anonyme vidner. Det var der jo ikke flertal for. Jeg takker for den meget positive melding, der kom fra Kristeligt Folkeparti, men jeg har også forståelse for partiet. Vi har selv været i regering, og jeg ved, at regeringspartierne selvfølgelig skal være enige. Men der kan komme en dag efter denne, og så ved vi, hvor vi har Kristeligt Folkeparti på det område. Tak for det!

Men når man vender sig imod det – og der har været forskellige argumenter – mener jeg, at det burde gøre indtryk, at det ikke bare er et forslag fra Det Konservative Folkeparti og Venstre, som også Kristeligt Folkeparti og Fremskridtspartiet finder rigtigt, men at et meget stort flertal i Retsplejerådet finder, at det er et rigtigt forslag, at Rigsadvokaten finder, at det er et rigtigt forslag, at Politimesterforeningen finder, at det er et rigtigt forslag, og at politiets organisationer finder, at det er et rigtigt forslag. Det er jo interessant at læse i hørings svarene, som vi fik i går, den skrivelse, som den nuværende rigsadvokat sendte i januar måned, og hvor han klart og tydeligt tilkendegiver, at han synes, at dette forslag er en rigtig mulighed. Så man kan vel sige, at næsten al den sagkundskab, der findes på området, mener, at det er rigtigt.

Det var det ene argument. Der har også været fremført et andet argument i forbindelse med dette – det blev fremført af hr. Holger Graversen og adskillige af de andre ordførere – og det er, om det nu retssikkerhedsmæssigt er rigtigt over for de tiltalte voldsmænd eller narkobagmænd eller tilsvarende, at de ikke får at vide, hvem det er, der eventuelt afgiver forklaring, altså ikke får navn og adresse på den, der vidner imod dem.

Jeg synes, det er utrolig vigtigt, når vi diskuterer retssikkerhed – og det gør vi jo – at man også spørger, om det ikke også er den enkelte lovlydige borgers ret og retssikkerhed, vi taler

om. Er det ikke en menneskeret at slippe for narkobagmænd og deres ødelæggende stoffer? Er det ikke også en menneskeret at få opklaret disse uhyggelige forbrydelser, blandt andet for at forhindre, at forbryderen bliver sat på fri fod, fordi der ikke er nogen, der tør vidne, og derfor kan genoptage sin kriminelle virksomhed? Er det ikke også en menneskeret at kunne afgive vidneforklaring uden frygt for vold eller trusler mod sig selv eller sin nærmeste familie?

Jeg mener altså, at vi skal veje retssikkerhedsgarantien for den lovlydige borger – det er jo heldigvis det altovervældende flertal af den danske befolkning – op mod hensynet til dem, der groft har forsynet sig mod samfundets regler. For mig er der ingen tvivl om, hvad resultatet bliver. Det bliver nøjagtig det modsatte af den holdning, som de tre af regeringspartierne har givet udtryk for.

Jeg mener ikke, at et retssamfund som det danske kan leve med, at vidner i grove voldssager, sager om rockerkriminalitet og tilsvarende, ikke tør udtale sig af frygt for represalier mod dem selv eller deres familie. Derfor bør vi have mulighed for at anvende anonyme vidner, og det er der altså også et stort flertal af de lærde – hvis man kan kalde dem det – på området der støtter os i.

Den anden og sidste ting, som jeg synes fortjener lidt uddybende kommentarer – og dér var jeg vældig glad for de meldinger, jeg fik – drejer sig om konsekvens og sanktioner over for børn og unge.

Fru Ebba Strange sagde, at hun savnede nogle alternative strafformer for unge. Hr. Holger Graversen sagde, at der skulle være mere konsekvens over for unge. Fru Elisabeth Arnold var glad for og positiv over for de tanker, jeg havde om en særlig sanktionsmulighed over for børn og unge. Og hr. Tom Behnke sagde, at unge efterlyser sanktioner.

Det, jeg beskrev i slutningen af mit indledende indlæg, var jo det system, vi har i dag, og som alle partier vel står bag. Så det her er bestemt ikke rettet mod nogen bestemte partier; det er tanker og ideer, der skal inspirere til at komme videre med noget, som vi alle er interesserede i. Men vi har jo et system med utallige tiltalefrafald, og vi har et system med manglende sanktionsmuligheder over for unge, der er under den kriminelle lavalder. Og det system er efter min mening med til at skabe

[Helge Adam Møller]

kriminelle. Man tror, man hjælper de unge, men det er min faste overbevisning, at man ved at vise manglende konsekvens i stedet er med til at skubbe de unge længere og længere ud i kriminalitet. For børn og unge, der overtræder straffeloven, bør der være en klar sammenhæng mellem lovovertrædelsen og konsekvensen heraf, og den konsekvens skal kunne mærkes og føles her og nu.

Så spørger man: Jamen skal de 15-16-årige da i fængsel i stedet for at få tiltalefrafald? Og skal de 12-14-årige børn indsættes på lukkede institutioner sammen med andre unge, der har begået kriminalitet? Svaret er helt klart nej – ingen af delene er den rigtige løsning. Vi må i stedet have nogle strafmuligheder, der ligger mellem det, at der intet sker, og det at blive sat i fængsel eller anbragt på institution. Og vi bør altså efter min mening indføre sanktioner, der hurtigt og tydeligt fortæller de unge, at de har trådt ved siden af, har overtrådt samfundets regler. De kunne f.eks. blive ikendt et antal weekenders gratis arbejde, hvor de ved samfundsgavnlig beskæftigelse var med til at bygge op og reparere, hvad de havde været med til at rive ned og ødelægge. Jeg er helt overbevist om, at konsekvens og sanktioner har langt større mulighed for at føre børn og unge væk fra en kriminel løbebane end alene formaningstaler fra pædagoger, socialrådgivere eller dommere. Når vi hvert år kan konstatere, at op mod 10.000 børn bliver pågrebet for at overtræde straffeloven og stort set ingen af dem får en straf, er det vel ikke mærkeligt, at nogle børn og nogle unge tænker: Så er der vel ikke noget galt i at hugge en cykel, være voldelig eller køre fræs i en stjålet BMW.

Vi ønsker jo alle her i Folketinget nedsat kriminalitet i Danmark, og derfor er det nødvendigt med et bredt samarbejde mellem politi, skole, socialmyndighed og forældre, og dette SSP-samarbejde er jo godt på vej. Men jeg føler og mener, at Folketinget kan støtte dette arbejde ved at skabe nogle alternative sanktioner, som er afpasset til børn og unge, og som skal iværksættes så tidligt, at begyndende kriminalitet opfanges og de unge føres tilbage til et normalt samfundsliv.

Formaninger og løftede pegefingre alene har spillet fallit. Vi skal have ansvar, konsekvens og retfærdighed. Det er vejen frem. Så tror jeg nemlig også at vi kan redde den unge volds-

mand, der i tv forleden sagde: Havde I dog bare stoppet mig lidt tidligere, så var jeg nok holdt op eller havde tænkt mig lidt bedre om!

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. Helge Adam Møller berettede fra den række af hørings svar, som udvalget har modtaget i forbindelse med voldspakken, at der jo var mange, der havde sagt, at de gerne ville have indført anonyme vidner, og i den forbindelse henviste hr. Helge Adam Møller også til de hørings svar, som kom for knap et år siden i forbindelse med et tilsvarende forslag. Nu er hørings svar jo altid interessante at læse og somme tider endda underholdende, og jeg vil da sige, at i de samme hørings svar var der en udpræget modvilje imod at acceptere forhøjede straffe, idet man sagde, at det havde man ikke nogen som helst tro på virker. Eftersom den del af hørings svarene åbenbart helt er undgået hr. Helge Adam Møllers opmærksomhed, vil jeg gerne høre, om det så ikke har gjort noget indtryk på ham, når holdningen til de anonyme vidner har gjort indtryk på ham.

Andre ting i hørings svarene er jo så tydeligt inspirerede af de personer, som sidder det sted i retssystemet, hvor de nu sidder. Jeg lagde også mærke til, at den eneste, der faktisk gik ind for forhøjede straffe, var politidirektør Eefsen fra København. Desuden var der et par fra Politiforbundet, som var meget utilfredse med, at man nu ville lovgive om, at politiet skulle opføre sig høfligt og venligt og omsorgsfuldt over for ofrene. Det mente de faktisk at de allerede gjorde i forvejen. Der var mange taknemlige borgere, som kom og fortalte, at de var blevet godt behandlet af politiet. Sådan kan hørings svar jo altså give anledning til mange små pudsig stunder.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Min korte bemærkning er kun for historisk skrivningens skyld. Når hr. Helge Adam Møller forsvarer sit ønske om anonyme vidner, får han det til at lyde, som om en tiltalt har krav på at få navn og bopæl på alle afhørte vidner. Sådan er det ikke. Sådan var retstilstanden et års tid efter, at vi havde indført forbudet mod anonyme vidner, men på grund af kritik udefra

[Ebba Strange]

blev retstilstanden ændret således, at statsadvokaten i dag kan bestemme, at et vidnes bopæl ikke opgives til den tiltalte, men alene navnet. Bare for en sikkerheds skyld!

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Til det sidste, fru Ebba Strange sagde, kan man passende spørge: Jamen hvad så, hvis man hedder Ebba Strange eller Tom Behnke? Hvad er mulighederne så for at forblive anonym? Næsten ligegyldigt hvor man bor henne, kan navnet jo slås op i en hvilken som helst telefonbog og adressen findes.

Hr. Helge Adam Møller var inde på, at børn ikke skal sættes i fængsel med voksne. Det kan jeg være meget enig i, specielt i forbindelse med, at da Retsudvalget besøgte Søbysøgård, hvor der er en særlig afdeling for børn og unge, var det de voksne indsatte, der gav udtryk for, at de gerne ville have sig frabedt at sidde sammen med disse børn og unge, for de var simpelt hen for rå og for voldelige for dem. De gad ikke ligge og slås med de unge hver eneste dag. Så det er også et hensyn, vi tager til de voksne indsatte, at vi holder børn og unge adskilt fra dem.

Jeg stillede på et tidspunkt nogle spørgsmål til fru Ebba Strange – som har meldt sig på banen igen – og jeg regnede med, at fru Ebba Strange lige ville overveje, hvad hun ville svare. Der er ikke rigtig kommet noget svar endnu. Fru Ebba Strange ønskede ikke et samfund med mere politi og/eller strengere straffe, men et samfund, hvor vi kan leve i frihed. Og så stillede jeg spørgsmålet: Frihed for hvem? Er det frihed for voldsmanden, eller er det frihed for kommende ofre?

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Til fru Ebba Strange kan jeg sige, at jeg er helt enig i de faktuelle oplysninger, der blev givet, men at jeg altså også er helt enig i hr. Tom Behnkes kommentarer med hensyn til, at hvis man ikke lige hedder Hans Petersen, er det altså meget let at blive genkendt, når éns nøjagtige navn skal opgives – hvad enten man hedder Helge Adam Møller eller Ebba Strange.

Så til fru Elisabeth Arnold om høringssvar, om de ikke indimellem kan være lidt farvede af de myndigheder, der afgiver dem – afhængigt af, hvem det er. Det tør jeg ikke udelukke. Men netop med hensyn til Retsplejerådet er jeg helt sikker på, at uanset hvilken regering det måtte være eller hvem der er justitsminister, så afgiver Retsplejerådet et svar, der nøjagtigt udtrykker det, det mener. Jeg kan altså bare konstatere, at et meget stort flertal i Retsplejerådet har samme opfattelse på dette område som De Konservative og Venstre. Men ellers vil jeg da godt give fru Elisabeth Arnold ret i, at jeg nok læser høringssvar ligesom de fleste andre politikere: Vi hæfter os mest ved de steder, hvor man er helt enig med os, og de steder, hvor man er knap så enig, springer vi lettere hen over.

Justitsministeren (Erling Olsen):

Jeg vil også gerne takke for en god og gennemgående saglig debat. Der har dog været visse tendenser til smådrillerier, og derfor føler jeg grund til at trække baggrunden op for den voldspakke, vi har fremlagt.

Vi har en regeringsaftale, hvor vi har lovet hinanden, at hvis der er noget, ét parti er stærkt imod, så ændrer vi ikke lovgivningen. Men da vi gerne skulle have nogle resultater, prøver vi i øvrigt at se, hvad vi kan komme igennem med ved at give og tage. Det er også derfor, vi har lagt en hel voldspakke frem: fordi vi er enige om, at der skal ske noget på dette område. Og så har vi alle sammen måttet give og tage noget – med risiko for at blive drillet, fordi vi ikke står helt fast på vore oprindelige holdninger, men prøver at tage hensyn til hinanden. Det synes jeg er kommet meget frem i de forskellige taler: Man har bøjet sig mod hinanden og er kommet til et resultat, som i det hele er tilfredsstillende for alle fire regeringspartier.

Hermed er ikke sagt, at når man er kommet frem til et sådant resultat, er der ingen plads til at rette sig efter andre i Folketinget. Og dér må jeg sige, at når jeg tænker på det, der er kommet fra V, K og Z i dag, har der absolut været bevægelighed også hos regeringspartiernes ordførere. Vi har for det første set, at når det drejer sig om § 848, er man villig til at imødekomme, hvad der er i VK-forslaget.

[Justitsministeren]

Vi har for det andet set, at der er villighed til – om end det er i trafikministerens regi – at tage spørgsmålet om spritkørsel op. Det er blevet signaleret, at der er villighed til at nedsætte promillegrænsen, og det er samtidig blevet givet til kende, at det, man egentlig synes er det gale, er det at sætte sig bag rattet i beruset tilstand. Hvad der så sker, afhænger mere eller mindre af tilfældigheder; men det afgørende gale er at sætte sig bag et rat i beruset tilstand. Det har vi givet tilsagn om at drøfte.

Vi har endvidere taget noget, der spiller en rolle for både V, K, Z og SF, meget alvorligt: om vi til de ganske unge kan finde alternative sanktionsformer, som gør, at de bliver samlet op og ledt ind på en rigtig bane, at der sker noget. Jeg mener, at det også er sagt klart i punkt 5 i voldspakken, hvor vi siger: Hurtig indsats fra de sociale myndigheder! Og det betyder, at det ikke bare er en hævet pegefinger, og at man siger fy, men en række foranstaltninger, som samtidig kan lede de unge ind på en kriminalitetsfri bane. Der skal ske noget, og der skal være konsekvens i det. I relation til det, fru Ebba Strange sagde om alternative strafformer, vil jeg nævne, at vi er meget åbne for at finde udvidelser af samfundstjenesten. Vi er i høj grad klar over, at det er arbejdsløsheden, udstødningen, vold i hjemmet og manglende voksenkontakt, der ligger bag den udvikling, vi ser. Vi er meget opmærksomme på det.

Der var et enkelt teknisk spørgsmål, jeg blev bedt om at kommentere. Jeg tror, det var hr. Tom Behnke – eller var det hr. Helge Adam Møller? – der spurgte: Hvad er meningen med denne forøgelse af strafferammen med det halve og så det med, at vi i gentagelsestilfælde forøger straffen med en tredjedel?

Hvis jeg skal prøve at illustrere det meget firkantet, kan jeg tage udgangspunkt i en strafferamme, der i dag er på fire år. Der er det sådan, at man kan forøge strafferammen med halvdelen – det behøver dommeren ikke at benytte sig af; domstolene udnytter jo sjældent strafferammen fuldt ud – og det betyder så, at i gentagelsestilfælde er strafferammen for den slags forbrydelser ikke længere fire år, men seks år.

All right! Det her er altså noget, hvor domstolene har meget betydelig handlefrihed, men man kunne så sige til dem: I ville normalt ud-

nytte halvdelen af strafferammen, men nu er strafferammen altså ikke længere fire år; nu er den seks år. I ville altså udnytte halvdelen af strafferammen; det vil sige, at I ville give den pågældende tre år. Men da det nu er en gentagelse, er det altså fire år. Derfor kan man spørge: Jamen hov, er det her ikke bare en fordobling af den straf, man ellers ville have fået? Det kan det gå hen og blive; men der kan altså også ske det, at dommeren siger: Nå, ja, ja, hvis nu strafferammen ikke er fire år, men seks år, er det ikke sikkert, at jeg i et første gangstilfælde vil udnytte halvdelen. Der er for dommeren mulighed for at bevæge sig i dette system, men det betyder, at han i givet fald vil kunne gå op til de fire år. Sådan er det sammensat, men ét er regler, et andet er domstolenes praksis, hvor de har og skal have mulighed for at tage betydelige enkeltstageshensyn.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Fru Ebba Strange for en kort bemærkning. Var det fru Ebba Strange i anden omgang? Undskyld! Fru Ebba Strange i anden omgang.

Ebba Strange (SF):

Jeg skylder jo hr. Tom Behnke et svar, og det vil jeg hellere bruge et indlæg til, end jeg vil gøre det i en kort bemærkning. Der er også et par ting i ministerens forslag, som jeg godt lige vil have lejlighed til at kommentere.

Jeg blev spurgt: Hvad er det for en frihed, vi ønsker i SF? Er det en frihed for voldsmand eller en frihed for os andre? Dertil vil jeg godt sige, at mit verdensbillede ser ikke sådan ud, at jeg har voldsmand i én gruppe og alle os andre i en anden, for jeg har mødt for mange af de mennesker, der sidder i vore fængsler, og som er blevet dømt, fordi de har været voldelige, og hvor vi ved – og det ved hr. Tom Behnke også – at det sådan set lige så godt kunne have været den anden part, der var blevet dømt, for vi ved godt, at de fleste voldtillfælde udspiller sig i miljøer, hvor folk slås med hinanden. Derfor har min frihedsopfattelse ikke noget med dét at gøre. Når jeg nævnte begrebet frihed, så er det, fordi jeg har oplevet meget autoritære styre, hvor der blev idømt hårde bøder for at tabe et stykke papir på gaden. Og vi har oplevet et samfund, hvor enhver bevægelse, man foretog, ethvert skrift, man skrev, enhver tanke, man tænkte, blev overvåget. Der er meget

[Ebba Strange]

lidt kriminalitet i de lande, og det er, fordi der står en politimand – uniformeret eller ej – på hvert gadehjørne.

Jeg synes, vi skal glæde os over, at vi lever i et af de lande i verden, hvor volden er mindst, og hvor vi kan færdes mest trygt, også i vore byer om aftenen – også selv om vi er ældre, skulle jeg hilse og sige. Og jeg synes, det er et kolossalt vigtigt signal at sende ud til alle vore ældre medborgere, at det meste af volden foregår i værtshusmiljøerne eller blandt folk, der kender hinanden, eller i hjemmene.

Så har vi de ulyksalige tilfælde af vold mod sagesløse! Derfor er mit frihedssamfund også et samfund, hvor retten er reguleret, og hvor jeg er tilfreds med, at vi står her en eller to gange hvert eneste år og diskuterer retspolitik, for jeg tror, at det, der skal regulere vores frihed, er retten. Det at leve i et retssamfund er for mig en meget væsentlig del af vort frihedssamfund. Hvis ikke vi havde retten! Det er jo den, det skorter lidt på i Rusland nu om stunder: at man ikke har fået opbygget en ordentlig retspleje samtidig med, at man har givet folk friheden. Selvfølgelig kan den frihed ikke eksistere, uden at der er en helt klar retlig regulering af den.

Dernæst ville jeg ønske lidt større frihed for vore børn og unge til at få et arbejde eller en uddannelse. Jeg tror virkelig, at det ville betyde utrolig meget i retning af at få dem til at bruge deres utrolig mange kræfter og utrolig store kreativitet mere konstruktivt end det, vi nogle gange ser at de bruger det til.

Længere kan jeg ikke nå, for nu begynder den ene lampe at lyse. Nu har jeg prøvet at give en beskrivelse af mit frihedssyn. Så håber jeg, at det rækker for denne gang, for jeg vil nemlig lige sige lidt om det dér med prøveløsladelse: Når jeg går så meget ind for, at folk ikke skal sidde for længe i fængslerne, så er det, fordi vi ved, at de ikke har godt af det. Så kan man diskutere, hvor meget generalprævention der er i at sætte folk i fængsel; det ved vi ikke noget om. Men vi ved i hvert fald, at det enkelte menneske sjældent har godt af det. Der er ganske enkelte tilfælde, hvor der for første gang er kommet lidt styr på en persons tilværelse, og så har det været helt godt. Generelt har de ikke godt af det, og derfor er jeg meget optaget af, at de ikke skal sidde der for længe, men at de skal forsøges resocialiseret. Derfor

går jeg også meget ind både for prøveløsladelse og udgang for dem, der sidder inde.

Jeg støtter ministerens forslag om, at der gerne må knyttes helt bestemte vilkår til en prøveløsladelse. Det bliver der jo også i dag; om den så ikke bliver fulgt op, ved jeg ikke nok om, men hvis den ikke bliver det, så for min skyld gerne. Men jeg vil gerne advare imod – det ligger heller ikke i ministerens forslag, men det kom fra en af de borgerlige ordførere – at man begrænser prøveløsladelsesinstituttet. Jeg mener heller ikke, der er noget som helst, der taler for, at det skulle være en fordel for resocialiseringen af de indsatte, at vi gør det. Tværtimod, jo mere de kan komme uden for fængslets mure, des større er chancerne for, at overgangen fra en fængselstilværelse til en tilværelse i frihed går godt.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Det er for at prøve at få lidt mere klarhed over det, som ministeren er inde på vedrørende gentagelsesvirkningen, hvor man forhøjer indtil det halve, plus at man forhøjer omkring en tredjedel, hvilket giver en fordobling af straffen, altså en halv plus en tredjedel er to. Det går ikke matematisk, men i dette tilfælde går det meget godt. Men muligheden for, at man lægger denne tredjedel oveni, fremgår ikke af paragrafferne, og så vidt jeg har forstået, er alle andre gentagelsesvirkninger beskrevet enten i straffeloven eller i retsplejeloven, når det gælder de muligheder, dommeren har for at give en højere straf, end man normalt ville give. Når den med tredjedelen ikke står direkte i paragrafferne, vil jeg gerne høre, om den løsningsmodel, der er lagt frem, er juridisk holdbar, om den overhovedet vil have en virkning, altså om dommerne overhovedet kan benytte sig af den.

Regeringens forslag lægger altså op til, at der skal være mulighed for en fordobling af straffene, hvor KV's forslag kun gik ud på, at man forhøjede med en tredjedel. Det kunne man ikke støtte, men en fordobling kunne man godt tage med. Men o.k.

Hvad angår prøveløsladelse og de vilkår, der bliver fastsat, opstår der ofte det problem, hvis en gerningsmand har været straffet, afsøner, bliver prøveløsladt og laver fornyet kriminalitet, at domstolen ikke – hvis den ikke ved

[Tom Behnke]

behandling af den sag udløser reststraffen første gang, men siger: Det er ligegyldigt, vi giver bare en ny straf, og så glemmer vi alt om den reststraf, der var – anden gang, vedkommende bliver prøveløsladt for den nye kriminelle handling og igen begår et nyt kriminelt forhold, kan udløse reststraffen, fordi der så er skabt præcedens for, at man ikke kan udløse reststraffen netop for den person.

Jeg vil gerne høre ministerens kommentarer til det forhold, at man simpelt hen skaber præcedens for enkeltpersoner, ikke for tilfælde, gående ud på, at hvis man én gang har undladt at udløse reststraffen, kan det aldrig nogen sinde igen lade sig gøre at udløse den.

Justitsministeren (Erling Olsen):

Hr. Tom Behnke har ret i, at en halv plus en tredjedel ikke giver 2, men det gør halvanden plus en tredjedel. Men netop det kan jo være lidt uklart formuleret i det, vi har lagt frem, og både for så vidt angår dette og en række af de andre spørgsmål, hr. Tom Behnke rejste her, synes jeg, der er behov for en klargørelse af, hvad der ligger i forslagene, og det gør vi bedst under udvalgsarbejdet, bl.a. fordi jeg er bange for, at jeg ellers kommer til at give nogle forkerte svar fra denne talerstol.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 14:

Forslag til folketingsbeslutning om maskeringsforbud.

Af Helge Adam Møller (KF), Inge Dahl-Sørensen (V) og Tom Behnke (FP) m.fl.

(Fremsat 26/10 93).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Erling Olsen):

Det foreliggende beslutningsforslag indebærer, at regeringen skal udarbejde og fremsætte lovforslag om maskeringsforbud; nærmere bestemt skal det gøres strafbart at færdes maskeret på offentligt sted i forening med andre personer. Som det fremgår af beslutningsforslagets bemærkninger, sigter forslaget især på at imødegå de såkaldte BZ-uroligheder.

Lad mig med det samme sige, at regeringen og jeg ikke har nogen som helst respekt for eller ønske om at beskytte personer, som udøver vold. Det gælder, hvad enten der er tale om BZ'ere eller andre voldsmænd, og det gælder, uanset om voldsudøvelsen sker i forbindelse med en demonstration eller i andre sammenhænge.

Det er regeringens opfattelse, at enhver form for voldsudøvelse skal bekæmpes. Det er netop baggrunden for den lange række af initiativer, som regeringen er fremkommet med på dette område, og som vi lige har haft lejlighed til at drøfte her i Tinget.

Jeg vil endvidere gerne understrege, at det også er min opfattelse, at mennesker, der demonstrerer for en sag, de tror på, bør vise det mandsmod at stå åbent frem og ikke formumme sig bag en maske. Demonstrationer er et gode i et demokratisk samfund. De understøtter den frie meningsudveksling, men jeg har ikke megen respekt for mennesker, som ikke vil lægge navn og ansigt til de synspunkter, de går ind for.

Forslagsstillerne lægger op til, at det i særlige tilfælde kan være rimeligt, at deltagere i en demonstration maskerer sig, f.eks. når det drejer sig om flygtninge, der demonstrerer mod magthaverne i hjemlandet, eller medlemmer af en patientforening, der demonstrerer for deres rettigheder. Det er situationer, hvor jeg er enig i at der måske kan gøres en absolut undtagelse fra grundsynspunktet om, at en demonstrant bør være sin sag bekendt.

Når jeg alligevel er skeptisk over for det foreliggende forslag, skyldes det for det første, at jeg ikke tror, at et maskeringsforbud vil være et